

R. 2dò. Si subjectum sit terminus singularis, prædicatum sit terminus communis, propositio singularis convertitur per accidens, & quidem affirmativa in particularem, negativa in universalem, Exemplum prioris est: *Petrus est Logicus, aliquis Logicus est Petrus.* Exemplum posterioris est: *Petrus non est brutum, nullum brutum est Petrus.*

PARS TERTIA.

DE

*Pertinentibus ad Discursum vel
Argumentationem.*

INFORMATIO PRIMA.

De Argumentatione & ejus speciebus.

ARTICULUS PRIMUS.

De Natura Argumentationis.

CONCLUSIO. Argumentatio est Oratio explicans illationem unius ex alio.

Explicatur: Dicitur imò: Oratio (& quidem perfecta) quæ particula est genus ad definitionem, divisionem, propositionem.

Dicitur 2dò: Explicans illationem unius ex alio, & hæ particulae obtinent rationem differentiae, & sic intelligendæ sunt: Argu-

mentatio est oratio *explicitè* per particulam: *ergo*, designans *exercitiam* illationem consequentis ex antecedente. Unde hæc propositio hypothetica: *Petrus currit, & movetur*, non est argumentatio, quia ex cursu Petri quidem *sequitur* motus, illa tamen *sequela* in dicta propositione non *explicatur exercitiò* per particulam *illativam*: *Ergo*, sed tantùm importatur *signatè* per particulam *connexivam*: Et pro clariore intelligentia definitionis:

2 Adverte imò. Quod in omni Argumentatione dari debeant hæc tria: *Antecedens*, *Consequens*, & *Consequentia*. Antecedens est illud, ex quo aliud infertur, & si antecedens constet unâ propositione, dicitur *Antecedens incomplexum*, si verò constet pluribus propositionibus, dicitur *Antecedens Complexum*, & in Syllogismo, *Premisse*. Consequens est illa propositio, quæ ex antecedente infertur, & in Syllogismo dicitur *Conclusio*. Consequentia verò est ipsa *connexio* consequentis cum antecedente, explicata per particulam: *Ergo*, vel aliam æquivalentem.

3 2dò. Quod consequens non solum *concedi* vel *negari*, sed etiam *distingui* possit, quia consequens est ipsa *propositio*, quæ ex antecedente infertur, propositio autem quatenus sub uno sensu est vera, sub alio falsa, distingui potest,

Econ;

Econtra Consequentia *concedi* quidem potest vel *negari*, nunquam tamen distingui. Unde consequentia nec debet dici vera, nec falsa, sed bona vel mala, quia veritas & falsitas sunt proprietates solius propositionis, Consequentia autem non est propositio; sed objectorum per propositiones, vel Antecedens & Consequens, significatorum connexio. In Disputationibus igitur Respondens dicere nunquam debet: *Distinquo Consequentiam*, sed *Consequens*, & hoc distincto, quoad unum distinctionis membrum *concedit Consequentiam* ut bonam, id est. Consequens benè inferri ex Antecedente, & quoad alterum *Negat Consequentiam*, ut malam, id est, negat Consequens ex Antecedente benè inferri.

Quæres imò. Quotuplex sit Consequentia. ¶

R. Duplex. *Materialis & Formalis*. Consequentia Materialis est, quando ex antecedente verò inferitur verum consequens, non *vi artificiosæ dispositionis* terminorum & propositionum, sed tantum *vi materie*, id est: propter connexionem terminorum in materia necessaria, vel propter eorum repugnantiam in materia impossibili, ut: *Omnis homo vivit, Petrus vivit, ergò Petrus est homo*. Item: *aliquis homo non est leo, Petrus est aliquis homo, ergò Petrus non est leo*. Ubi utraque confe-

quentia materialis est, eò quod termini: *homo, vivens, Petrus*, necessario connectantur, & termini: *homo, leo, Petrus* absolute repugnent, ideòque omnes propositiones sunt quidem veræ, non tamen servatur debita terminorum dispositio, quia *meatum* in utroque syllogismo (*apparenter tali*) non distribuitur. Consequentia formalis est, quando unum infertur ex alio *vi artificiosa dispositionis* terminorum & propositionum, ut: *Omne rationale est risibile, omnis homo est rationalis, ergo omnis homo est risibilis*. Unde

5 Deduces primò, Consequentiam esse tripliciter bonam, 1mò: *materialiter tantum*, 2dò: *formaliter tantum*, 3tiò: *materialiter & formaliter simul*, v. & applica dicta de *conversione* N. 31.

6 2dò, Consequentia materialis & formalis sic dignoscitur; *Inprimis*, si servatà eadem formâ & dispositione terminorum ac propositionum, mutatâ solâ materiâ consequens benè sequatur ex antecedente, prior consequentia (de qua inquiris, an sit formalis, an materialis) est formalis, v. g. in hoc syllogismo: *Omnis homo est animal, Petrus est homo, ergo Petrus est animal*, consequentia est formalis, quia cuicumque materiæ hanc formam applicueris, semper erit consequentia bona, licet mutatâ quandoque materiâ propter falsitatem

fitæ em antecedentis consequens fit falsum, ut in hoc syllogismo: *Omnis homo est equus, Petrus est homo, ergò Petrus est equus*, ubi propter fallitatem majoris inferitur consequens falsum, consequentia tamen est formaliter bona. Deinde si servatâ eâdem formâ & dispositione terminorum ac propositionum, mutatâ solâ materiâ, ex vero antecedente inferatur falsum, prior consequentia (de qua inquiris) est materialis & materialiter bona, v. g. in hoc syllogismo: *Omnis homo est animal, omne rationale est animal, ergo omne rationale est homo*. Consequentia tantum est materialis, si enim facias syllogismum alium sub eâdem formâ, sed in diversâ materiâ, ut. *Omnis homo est animal, omnis leo est animal, ergo omnis leo est homo*, antecedens vel præmissæ sunt veræ, & tamen consequens vel conclusio est falsa, & consequentia est nulla.

Quæres idò. Quænam sint regulæ generales consequentiæ formaliter bonæ.

R. Sequentes. *Ima. Ex antecedente verò semper sequitur verum, & nunquam falsum.*

Ratio est, quia id solùm inferitur ex antecedente, quod in eo continetur, falsum autem non continetur in vero, quia verum est de genere boni, adeóque ex nullâ parte includit falsum, cum bonum sit ex integra causa; hinc sequi-

Sequitur, quod valeant hi modi argumentandi: *antecedens est verum, ergo & consequens est verum*, vel è contrario, *consequens est falsum, ergo & antecedens*.

8 Regula 2da: *Ex antecedente falso per se sequitur falsum, per accidens tamen sequi potest verum*. Ratio primæ partis est, quia antecedens est *causa* consequentis, ergo cum effectus *per se* loquendo debeat assimilari causæ, hinc ex antecedente falso *per se* sequitur consequens falsum. Ratio 2dæ partis est, quia per accidens contingere potest, ut effectus causæ non assimilaretur, sic contingere potest, ut loco hominis generetur monstrum, ergo ex antecedente falso verum consequens sequi potest *per accidens*, hinc

Sequitur, quod non valeant hi modi argumentandi: *consequens est verum, ergo & antecedens*, *antecedens est falsum, ergo & consequens*.

9 Adverte præterea, quod verum consequens non ita sequatur ex antecedente falso, quasi inter antecedens falsum & consequens verum daretur vera connexio, sed id contingere potest ex duplici capite. Imò Quando duo extrema in antecedente cum medio termino falso conjuncta, aliundè connexionem inter se habent, ut in hoc syllogismo: *omnis lapis est animal, Petrus est lapis, ergo Petrus*

est

est animal. Ubi antecedens falsum est, quia *Petrus & animal* non connectuntur cum *lapide*, sed ei repugnant, & tamen consequens; ergo *Petrus est animal*, est verum, propter connexionem, quam *Petrus & animal* inter se dicunt, independenter à medio illius syllogismi, quod est: *lapis*.

2dò contingere potest, ut ex antecedente falso sequatur consequens verum *vi formæ*, scilicet quando facta suppositione vel concessio antecedente falso, consequens absolutè falsum, *vi formæ* benè infertur, ut verum, quod contingit in hoc syllogismo: *Omnis Leo est irrationalis, Petrus est Leo, ergo Petrus est irrationalis*, ubi consequens quidem est absolutè falsum, *supposito* tamen, quod aliquis præmissas concesserit ut veras, *vi formæ* cogitur etiam ad concedendum consequens, ut verum.

Regula 3tia. *Ex antecedente necessario semper IO*
per sequitur consequens Necessarium. Ratio est, *tam* quia, quæ in antecedente necessario connectuntur cum medio, etiam in consequente necessario connectuntur inter se, *sunt* etiam, quia si ex antecedente necessario, posset sequi consequens contingens, jam ex vero posset sequi falsum, contingens enim potest esse falsum. Eadem Ratio posterior evincit, quod ex antecedente possi-
 bili

bilitantùm sequatur consequens possibile ,
quia aliàs ex antecedente verò sequi posset
falsum , cum possibile possit esse verum , Im-
possibile autem sit absolutè falsum.

11 Regula 4ta. *Ex antecedente contingente per
se sequitur consequens contingens , per accidens
verò potest sequi consequens necessarium.* Ratio
data est in regulâ 2dâ , & prætereà quoad
2dam partem sic ostenditur , quia unum ex-
tremum cum altero extremo habens neces-
sariam connexionem , quandoque in ante-
cedente cum medio termino unitur contin-
genter , ut patet in hoc enthymemate: *Petrus
est currens* , ergo *Petrus vivit* , ubi *Petrus &
currens* in antecedente contingenter conne-
ctuntur , & ita antecedens est contingens ,
in consequente verò *Petrus & vivens* con-
nectuntur necessariò , & ita consequens est
necessarium.

12 Regula 5ta: *Ex antecedente Impossibili per
se sequitur consequens Impossibile , per accidens
autem potest sequi quodlibet* , id est : possi-
bile , contingens , necessarium (v Re-
gulam 2dam) quod patet in sequentibus
exemplis: *homo est canis* , ergo *homo est la-
trabilis* , vel : ergo *homo potest currere* , vel :
ergò *homo videt* , vel : ergò *homo est ani-
mal* , ubi ex antecedente Impossibili infer-
tur unum consequens impossibile. 2dum
Possi-

Possibile, 3^{ium} Contingens, 4um Necessarium.

Dubitabis imò, An sit bona consequentia à sensu negante ad infinitantem.

R. Ex regulâ Dialecticorum : A propositione Negativâ ad Affirmativam variato prædicato penes Finitum & Infinitum (positivâ constantiâ subjecti, id est: si constet dari vel existere subjectum) bona est consequentia, hinc benè sic argumentor, *Petrus non est Logicus & Petrus est, ergo Petrus est non Logicus, si enim Petrus sit, & non sit Logicus, erit alius à Logico, consequenter erit non Logicus.* 13

Adverte tamen, quod hic modus argumentandi non teneat in *reduplicativis*. Unde non valet hæc consequentia; *homo secundum se non est albus, ergò homo secundum se est non albus*, homo enim secundum se & quoad sua principia essentialia, neque est albus, neque est non albus, sed ab utroque præscindit.

Dubitabis 2^{dò}, An valeat Argumentum à sensu Distributivo ad Collectivum, vel econtrà.

R. imò, Quoad prædicata communia distributioni & collectioni valet ille modus argumentandi, v. g. *Omnes Apostoli collectivè sumpti sunt sancti, ergo Petrus Apostolus est* 14

est sanctus, Paulus Apostolus est sanctus, & sic de aliis Apostolis. In prædicatis verò non communibus tale argumentum non tenet, v. g. *Omnes Apostoli sunt duodecim, ergo Petrus est duodecim, &c.*

R. 2dò. Si collectio tantùm sit *materialis*, licet argumentari à sensu distributivo ad collectivum, & econtrà, v. g. *Omnes Evangelistæ collectivè sumpti sunt fideles*, ubi subjectum quidem *materialiter*, & in sensu grammatico importat collectionem, *formaliter* tamen & in sensu Dialectico accipitur distributivè, quia supponit pro inferioribus etiam seorsim enumerandis, si verò collectio sit *formalis*, id est: terminus etiam in sensu Dialectico accipiatur collectivè, talis argumentatio locum non habet,

ARTICULUS SECUNDUS.

De Divisione Argumentationis.

15 **C**ONCLUSIO: Membra dividèntia si-
vè species Argumentationis sunt sex:
nimirum, *Inductio, Exemplum, Dilemma,*
Sorites, Enthymema, Syllogismus.

Declaratur: *Inductio* est argumentatio, in quâ vel ex pluribus particularibus NB *sufficienter enumeratis* inferitur propositio universalis (& hic modus dicitur *Ascensus*, quia ab inferioribus ascenditur ad superius) vel

ex

ex propositione univertali inferuntur plures
 particulares, & hic modus vocatur *Descen-*
sus, quia à superiori descenditur ad inferio-
 ra. Exemplum 1mi est: *Petrus est ratio-*
nalis, Paulus est rationalis, Joannes est ra-
tionalis, & sic de singulis, ergo omnis homo
est rationalis. Exemplum 2di est: *Omnis*
homo est rationalis, ergo Petrus est rationalis,
Paulus est rationalis, &c.

Dictum est: *Ex pluribus particularibus,*
 (sivè sint individua respectu speciei, sive
 sint species respectu generis) NB. *sufficien-*
ter enumeratis, ut enim fiat perfecta indu-
 ctio per ascensum, omnia inferiora enume-
 rari debent, saltem *implicitè*, quod fit per
 additas particulas: & sic de singulis, vel
 similes, alia enim talis inductio est nulla,
 sic hanc propositionem: *Nullum elementum*
est navigabile, frustra conaberis probare
 per hanc inductionem: *nec ignis est navi-*
gabilis, nec Aër est navigabilis, nec Terra
est navigabilis, ergo nullum elementum est
navigabile, malè, quia omittitur elemen-
 tum *Aqua.*

Exemplum est argumentatio, in qua pro- 16
 ceditur ab uno singulari ad aliud singulare,
 ità ut utrumque *conveniat* in aliqua ratione,
 quæ sit *vera causa effectus* de utroque enun-
 ciati, v. g. *Petrus penitens obtinuit gratiam,*
 K ergo

ergo & hic homo pœnitens obtinebit gratiam, ubi in primis inter Petrum & hunc hominem est convenientia in pœnitendo, deinde pœnitentia est vera causa gratia.

Cæterum, si alterutra conditio deficiat, argumentatio ab Exemplo non tenet, v. g. Salomon sapientissimus factus est Idololatra, ergo & tu sapiens sis Idololatra, non valet illatio, cum abusus sapientiæ, non ipsa sapientia, in Salomone causa fuerit idololatriæ.

- 17 Dilemma est argumentatio, constans duobus membris, NB. immediatè oppositis, quorum utrumlibet respondens elegerit, premitur, & hinc etiam vocatur Syllogismus cornutus, v. g. Vel Parentes honoras, vel non honoras? si honores, cur eis non obedis? si non honores, quarto præcepto Decalogi repugnas.

Dictum est: Duobus membris, NB. immediatè oppositis, si enim inter utrumque intercedat medium, dilemma non urget, ut: Vel desisti furari, vel non desisti? si desieris, aliquando furatus es, si non desieris, adhuc furaris. Hoc sophisticum dilemma vanum est, & facilè respondebit alter: Nisi probes, quòd furari inceperim, falsum erit, quòd desierim, falsum, quòd

quòd non desièrim, id est: quod continuave-
rim, priùs enim est *incipere*, quàm *desinere*
aut *continuare*.

Sorites est argumentatio, constans plu- 18
ribus propositionibus, ita inter se ordinatis,
ut semper prædicatum præcedentis, sit sub-
jectum subsequæntis, donec prædicatum
propositionis *ultimæ* prædicetur de subjecto
propositionis *omnium primæ*, v g *Omnis ho-*
mo est animal, omne animal est vivens, omne
vivens est substantia, ergo omnis homo est
substantia.

Adverte autem, quod ad hoc, ut *Sorites* 19
bona sit, requiratur hæc conditio, ut extre-
ma propositionum connectantur *per se*, &
non *per accidens*, ideòque omnia prædicata
propositionum subsequæntium debent posse
cum veritate enunciari de subjecto proposi-
tionis primæ, aliàs *Sorites* non valet. Exem-
plum est in hoc vulgari, *qui bene bibit, bene*
dormit, qui bene dormit, non peccat, qui non pec-
cat, est amicus Dei, ergo qui bene bibit, est ami-
cus Dei, ubi consequens malè infertur, quia
nec *potus* est *per se* causa *somni*, nec *somnus* est
per se causa *prohibens peccatum*, neque etiam
prædicatum: *non peccans* cum veritate enun-
ciari potest de *bene bibente*.

Enthymema est argumentatio, *explicitè* 20
constans duabus propositionibus, quarum

una inferitur ex alia, hæc inter disputandum, communiter dicitur *Antecedens*, illa *Consequens*, v. g. *Petrus est homo*, ergo *Petrus est animal*.

Dictum est *explicitè constans* duabus propositionibus, quia in Enthymemate una propositio dissimulatur, & *implicitè* latet, quæ si poneretur *explicitè*, haberetur totus syllogismus, unde Enthymema solet vocari *syllogismus incompletus & truncatus*, quia in eo vel deficit Major vel minor, quod ut discernas,

- 21 Adverte sequentem *Regulam*: Si in antecedente positum sit subjectum consequentis, tunc deest Major, aliàs deest minor. Exemplum primi est: *Petrus est rationalis*, ergo *Petrus est homo*, hic deficit Major, *omne rationale est homo*. Exemplum secundi est: *omne brutum est irrationale*, ergo *Equus est irrationale*, hic deficit minor: *Equus est brutum*. Si verò Enthymema constet quatuor terminis, ut: *virtus est laudanda*, ergo *vitium est vituperandum*, reduci debet ad syllogismum conditionalem, hoc modo: *Si virtus est laudanda, vitium est vituperandum, virtus est laudanda, ergo vitium est vituperandum*, unde præfato Enthymemati deerat Major.

ARTICULUS TERTIUS.

De Syllogismo.

CONCLUSIO : Syllogismus est argu-²²
mentatio, in quâ ex duabus propositioni-
bus (Majore scilicet & minore) infertur
tertia (quæ dicitur conclusio) vel, ut Ari-
stoteles definit: est oratio, in quâ quibusdam
positis, aliud necessario sequitur, ideo, quia
hec posita sunt.

Explicatur definitio Aristotelica: *oratio*
 ponitur pro genere vel *proximo*, si intelliga-
 tur oratio *argumentativa*; vel *remoto*, si in-
 telligatur oratio *absolutè* sumpta, ceteræ par-
 ticularæ ponuntur pro differentiâ, &

Dicitur *imò*. *Oratio*, non: *orationes*,
 quia syllogismus quidem est compositus ex
 pluribus propositionibus simplicibus, qua-
 rum quælibet est oratio, atque ita *materia-*
liter importat plures orationes, est tamen
 oratio *formaliter una*, unitate *compositionis*,
 in quantum plures propositiones habent
idem medium, eandem formam vel artificiosam
 dispositionem, & ordinantur ad *eundem*
finem, qui est *Conclusio inferenda*.

Dicitur *2dò*. *In quâ quibusdam positis*,
 id est: in quâ oratione, duabus propositioni-
 bus, sive *Præmissis*, scilicet *majore & mino-*

re secundum modum & figuram rectè dispositis.

Dicitur 3to. *Aliud*, scilicet Conclusio distincta à Præmissis, quæ quidem considerata quoad materiam vel *extrema*, est eadem cum illis, non tamen est eadem, si consideretur *unio extremorum*, v. g. in syllogismo affirmativo *extrema* in Præmissis ununtur cum *Medio*, in *Conclusione* verò ununtur *inter se*.

Dicitur 4to *Necessariò sequitur*. Non necessitate *consequentis* vel *materia*, quasi deberet esse necessaria connexio inter *extrema conclusionis* (cum hæc reperitur in solo syllogismo demonstrativo) sed necessitate *consequentia*, vel *formæ* & *illationis*, quia conclusio etiam *contingens*, ex præmissis *benè dispositis*, *necessariò infertur*, ita ut concessis semel in tali syllogismo præmissis, conclusio negari non possit.

Dicitur 5to. *Ideo*, quia hæc posita sunt, ad indicandum, quod conclusio sequatur ex præmissis, *propter artificiosam dispositionem & coordinationem terminorum ac propositionum*, & quod *unio extremorum cum medio* in præmissis, sit *causa*, cur intellectus necessitetur ad unienda in *Conclusione extrema inter se*.

23 Quæres, Quomodo dividatur Syllogismus. R. Syl-

de minore extremo. Indirectus est, in quo minus extremum concluditur de majore extremo V. N. 15 Inform. seq.

- 27 s^{to}. Dividitur in *Demonstrativum*, *Probabilem*, & *Sophisticum* Syllogismus Demonstrativus (qui etiam dicitur Analyticus, & scientificus, quia generat scientiam) est, cujus omnes propositiones, & quoad materiam sunt necessariò veræ, & quoad formam benè dispositæ, v. g. *Omne rationale est discursivum, omnis homo est rationalis, ergo omnis homo est discursivus*. Syllogismus Probabilis (qui etiam dicitur Topicus, Dialecticus, & opinativus, quia generat opinionem) est, qui quoad formam quidem est legitimus, habet tamen unam saltem præmissam, quæ quoad materiam est contingens, vel probabiliter vera, v. g. *Omnis mater diligit suum filium, Catharina est mater, ergo Catharina diligit suum filium*, Syllogismus Sophisticus (qui etiam dicitur Fallax, quia generat fallaciam) est, qui constat præmissis apparenter veris, re ipsa tamen falsis, vel quia materia malè applicatur, vel quia peccatur contra regulas syllogismorum, de hoc agemus in fine Dialecticæ, ubi detectis locis *Sophisticis*, eorum varia exempla proponemus, solvemus.

INFORMATIO SECUNDA.

De Principiis Syllogismorum.

Prinicipia Syllogismorum alia sunt *Intrin-
seca*, ex quibus intrinsecè constituitur
syllogismus. Alia *Extrinseca*, quæ vel syl-
logismos dirigunt, & vocantur principia
extrinseca *Dirigentia*, vel perficiunt, & vo-
cantur principia extrinseca *Perficiencia*.

Principia intrinseca syllogismorum alia
sunt *Materialia*, alia *Formalia*. Principia ma-
terialia sunt *materia*, ex quâ syllogismus
componitur vel proximè, & dicitur *materia
Proxima*, vel remotè, & dicitur *materia re-
mota*. Principia Formalia sunt *Forma*, vel
artificiosa coordinatio materiæ syllogismi.

ARTICULUS PRIMUS.

De materiâ Syllogismi.

Non loquimur hic de materiâ *circa
quam*, quo nomine veniunt res ipsæ,
circa quas versamur syllogisticè discurren-
do, sed de materia *ex quâ*, sive de partibus
materialibus, in quas forma syllogistica in-
troducitur.

CONCLUSIO. *Materia Remota* Syllo-
gismi sunt *Termini*, *Materia Proxima* sunt
Propositiones,

Ratio 1^{mæ} partis est, quia illud est materia remota alicujus compositi, quod intrinsecè constituit materiam proximam, sed termini intrinsecè constituunt materiam proximam syllogismi, cum termini nati sint ad constituendam propositionem, ergo materia remota syllogismi sunt termini.

Ratio 2^{dæ} partis est, quia illud est materia proxima alicujus compositi, in quod proximè & immediatè introducitur forma, sed forma syllogistica proximè & immediatè introducitur in propositiones, proximè syllogismum componentes, ergo materia proxima syllogismi sunt propositiones.

3° Quæres 1^{mò}. Quot debeant esse *Termini* in syllogismo.

R. Tantùm Tres, qui vocantur *Majus Extremum*, *Minus Extremum*, & *Medium*.

Majus extremum est terminus, qui ponitur cum medio in *Majore*, atque ita obtinet locum *dignorem*. Minus extremum est terminus, qui ponitur cum medio in minore, atque ita obtinet locum *minus dignum* (V. N. 8.) Medium est terminus, qui assumitur ad aliquid probandum, & ponitur *bis in præmissis*, non autem in conclusione. Perindè interim est, an termini illi sint *complexi*, an *incomplexi*.

Ratio autem, cur tres tantum termini requi-

qui.

quirantur ad syllogismum, hæc est: quia vis syllogistica consistit in hoc, ut ex unione duorum extremorum cum medio, concludatur unio eorum inter se, hoc autem totum tribus terminis absolvitur, scilicet medio & duobus extremis.

Declaratur hoc in *Exemplo*, si velis probare hanc propositionem: *peccatum est fugiendum*, per quæstionem, *quare?* invenes, *quia est malum*, atque ita *malum* erit medium syllogismi formandi, quocum in præmissis unire debes hos duos terminos: *Fugiendum*, *peccatum*, quos deindè in conclusione inter se conjungis, hoc modo: *Omne malum est fugiendum, peccatum est malum, ergo peccatum est fugiendum*, in hoc syllogismo *malum* est medium, ut dictum est, *fugiendum* est majus extremum, *peccatum* est minùs extremum.

Quæres 2dò. Quot Propositiones requirantur ad syllogismum?

R. Pariter tantum tres, *Major*, *Minor*, *Conclusio*, ex quibus *Major* & *Minor* vocantur *Præmissæ*, quia præmittuntur conclusioni. *Major* est illa Propositio, quæ continet majus extremum cum medio, & aliàs dicitur simpliciter *Propositio*. *Minor* est illa propositio, quæ continet minùs extremum cum medio, & aliàs dicitur *Assumptio*,

CON-

Conclusio est illa propositio, quæ ex duabus præcedentibus per particulam illativam *ergo* inferitur.

ARTICULUS SECUNDUS.

De Formâ Syllogismi.

5 **CONCLUSIO** I. Forma syllogismi adæquatè consistit in Figurâ & Modo.

Ratio est, quia syllogismus est compositum artificiale Logicum, forma autem compositi artificialis est *recta dispositio materia*, sed *recta dispositio materiae syllogisticae est Figura & Modus*, Figura enim disponit materiam *remotam*, scilicet terminos, Modus verò disponit materiam *proximam* syllogismi, scilicet propositiones, unde

6 *Figura* definitur: Artificiose dispositio medii cum duobus extremis, *secundum subjectionem & prædicationem*, figuræ enim proprium est disponere *terminos*, ut ritè subjiçiantur, & prædicentur, in ordine ad inferendam conclusionem, quæ dispositio ex *situatione* medii est colligenda.

Modus verò definitur: Artificiose dispositio trium propositionum, *secundum quantitatem, & qualitatem*, id est, secundum universalitatem vel particularitatem, affirmationem vel negationem, Numerum figurarum definit.

CON-

CONCLUSIO II. Figura syllogistica est *Triplex*.

Ratio est, quia tot sunt figuræ, quot modis potest medium de extremis prædicari; vel iis subijci, sed hoc tribus tantum modis contingere potest secundum vulgatos versus:

Prima semel subicit medium, tum prædicat ipsum,

Prædicat Altera bis. Tertia bis subicit.

Quorum hic est sensus: In prima figura 7 medium semel est subjectum, & semel prædicatum, ut: *Omne rationale est sensitivum, omnis homo est rationalis, ergo omnis homo est sensitivus.*

In 2da figura medium bis est prædicatum, ut: *Nullum rationale est insensitivum, omnis lapis est insensitivus, ergo nullus lapis est rationalis.*

In 3tia figura medium bis est subjectum, ut: *Omne animal est corporeum, omne animal est vivens, ergo aliquod vivens est corporeum.*

Dubitabis, Quid dicendum de Figura 8 Galenicâ, in quâ medium in majore prædicatur, in minore subijcitur, ut contingit in hoc syllogismo: *Omne animal est mortale, omne mortale est animatum, ergo omne animal est animatum.* Ante responsionem,

Ad.

Adverte, quòd *major* syllogismi dupliciter spectari possit, imò prout est *major* & *situ* & *naturâ*, hoc modo spectata *major* obtinet in syllogismo *primum* locum. 2dò, prout est *major naturâ tantum*: & *non situ*, sic spectata *major* obunere potest *secundum* locum per præmissarum transpositionem. Porrò: In syllogismo illa propositio dicenda est reipsâ *Major*, quæ est *naturâ* talis, non verò, quæ tantum *situ* vel positione.

R. Figuram illam Galenicam non differre à Figura 1ma Aristotelica.

- 9 Ratio est, quia Figura 1ma Aristotelica est, in quâ medium *semel* subjicitur, scilicet *majori* extremo, & *semel* prædicatur scilicet de *minore* extremo, neque opus est, ut *prius*, id est, præcisè in propositione *imo loco* posita subjiciatur (ideòque in superioribus versibus non diximus: *prima* prius sed. *prima* *semel* *subicit* *medium*, tum *prædicat ipsum*) sed hoc fit in figurâ Galeni, quia in objecto syllogismo: *mortale est medium*, propositio: *Omne animal est mortale*, quæ *situ* est 1ma vel *major*, quoad *naturam* & exigentiam debitæ dispositionis est 2da, vel *minor*, & ita ly: *animal*, quòd in eâ ponitur pro *subjecto*, *naturâ* est *minus* extremum, de quo prædicatur *medium*.

dium. Similiter propositio. *Omne mortale est animatum*, est quidem *situ* secunda vel minor; quoad *naturam* tamen est prima vel major, & ita ly: *animatum*, quod in eâ ponitur pro prædicato, *naturâ* est majus extremum, cui medium subicitur.

Præterea in Figurâ Galeni fit sola transpositio propositionum, sola autem *propositionum* transpositio ad *Figuram* se habet *per accidens*, Figura enim non disponit propositiones sed *terminos*, ut ex definitione ejus constat, unde ad summum dici potest, quod figura Galeni tantum accidentaliter differat à primâ Aristotelis, si enim transponantur præmissæ syllogismi objecti, habetur ipsissimus syllogismus *1mæ* Figuræ Aristotelicæ in modo: *Barbara*.

Dices. Sola transpositio præmissarum in-IO ducit modos essentialiter diversos, ut patet in *Cesare*, & *Camestres*, ergo etiam inducit figuras essentialiter diversas.

R. N. Coam. Disp. est. Quia modus essentialiter consistit in dispositione *propositionum* majoris & minoris secundum quantitatem & qualitatem, dum ergo præmissæ taliter transponuntur, ut in uno syllogismo sit major affirmativa, & minor negativa, ut fit in *Camestres*, in alio sit major negativa, & minor affirmativa, ut fit

fit in *Cesare*, etiam essentialiter variatur modus, figura autem consistit in *combinatione mediæ cum extremis*, & in syllogismo Galeni non fit nova combinatio mediæ cum extremis, ergo neque fit nova figura. De numero modorum sit.

II CONCLUSIO III. Modi utiles ad concludendum, sunt *Novendecim*.

Ratio est, quia tot sunt modi, quot sunt diversæ combinationes propositionum secundum quantitatem & qualitatem, hæ autem sunt Novendecim his verbis comprehensæ:

Barbara, Celarent, Davii, Ferio, Baralipon, Celantes, Dabitis, Fapesmo, Frisesomorum, Cesare, Camestres, Festino, Baroco, Darapti, Felapton, Disamis, Datisi, Bocardo, Ferison.
Pro quorum verbum intelligentiâ

12 Adverte imò. Quod in his singula Vocabula denotent singulos Modos, & in quolibet primæ tres syllabæ (4ta enim in *Baralipon*, 4ta & 5ta in *Frisesomorum* adjectæ sint *metri Philosophici* causâ) denotent tres propositiones syllogismum componentes, ita, ut 1ma syllaba designet *Majorem*, 2da *Minorem*, 3tia *Conclusionem*.

13 2dò. In singulis vocabulis debent considerari *Vocales*, quæ indicant quantitatem & qualitatem propositionum, juxtâ verbum:

Assè-

Afferit A, citatos ubi de conversione. Sic tres Vocales in ly *Barbara*, indicant, quod Major, Minor, & Conclusio, debeant esse universales affirmativæ in syllogismo, juxta modum *Barbara* constructo. In ly *Celarent* 1ma Vocalis *E* indicat Majorem debere esse universalem negativam 2da Vocalis *A* indicat Minorem debere esse universalem affirmativam, 3. Vocalis *E* indicat Conclusionem debere esse universalem negativam, &c. Notandæ etiam sunt consonantes, S, P, M, C. sed desuper infrâ, ubi de Reductione.

3tio. Novem primi modi, usque ad *Cesare*, 14 pertinent ad 1mam figuram. Quatuor sequentes usque ad *Darapti* pertinent ad 2dam figuram. Sex ultimi pertinent ad 3tiam figuram. Pro memoria servient versus:

Barbara Figuræ primus est Primæ modus,
Cesare Secunda, tum *Darapti* Tertia,

Hoc est: *Barbara* est 1mus modus 1mæ figuræ. *Cesare* est 1mus modus 2dæ figuræ. *Darapti* est 1mus modus 3tæ figuræ.

Quæres imò. Quotuplex sit modus?

R. Duplex. *Directus*, & *Indirectus*. Mo. 15
 dus *Directus* est, per quem majus extremum in conclusione prædicatur de minore extremo: Modus *Indirectus* est, per quem minus extremum in conclusione prædicatur de

L

majo.

maiore extremo. Modi indirecti sunt quinque ex Ima figura, *Baralip-ton*, *Celantes*, *Dabitis*, *Fapesmo*, *Frisefomorum*, cæteri omnes tam Ima, quam 2da, & 3ia figuræ sunt Directi.

Porro. Præter modos Directos enumeratos, plures quidem adduci possent, sed *minùs utiles*, ideòque ab Aristotele omissi. Fiunt autem potissimum, si in conclusione loco propositionis *subalternantis* inferatur *subalternata*, & ita minùs inferatur in conclusione, quam vi præmissarum interriposset, v. g. ex his præmissis: *nullum rationale est inanimatum, omnis homo est rationalis*, potest inferri hæc propositio subalternans: *ergo nullus homo est inanimatus*, & sic habetur syllogismus in *Celarent*, vel etiam potest inferri hæc propositio subalternata. *ergo aliquis homo non est inanimatus*, & sic esset syllogismus in *Celaro*. Similiter non enumerantur modi Indirecti secundæ & tertiæ figuræ, quia parum sunt utiles, & ex indirectis Ima figuræ facillè parari possunt, v. g. hujus syllogismi in *Camestres*: *Omnis homo est risibilis, nullus equus est risibilis, ergo nullus equus est homo*; Conclusio est directa, quam si simpliciter converteris: *ergo nullus homo est equus*, erit syllogismus indirectus.

Decla-

Declarantur modi syllogistici per exempla: 16

Ad Quatuor Modos Directos Primæ.

Figuræ.

1.

Bar. Omne animal est sensibile,
 ba. Omnis homo est animal, ergo
 ra. Omnis homo est sensibilis.

2.

Ce. Nullum sensitivum est planta,
 la. Omnis homo est sensitivus, ergo
 rent. Nullus homo est planta.

3.

Da. Omne brutum est irrationale,
 ri. Aliquid animal est brutum, ergo
 i. Aliquod animal est irrationale.

4.

Fe. Nullum animal est lapis,
 ri. Aliquis homo est animal, ergo 17
 o. Aliquis homo non est lapis.

Ad Quinque Modos Indirectos Primæ

Figuræ.

1.

Ba. Omne animal est sensibile,
 ra. Omnis homo est animal, ergo
 lip. Aliquod sensibile est homo.

2.

Ce. Nullum sensitivum est planta,
 lan. Omnis homo est sensitivus, ergo
 tes. Nulla planta est homo.

L 2

3. Om.

3.

Da- *Omne brutum est irrationale,*
 Bi- *Aliquod animal est brutum,* ergo
 tis. *Aliquod irrationale est animal.*

4.

Fa- *Omne animal est sensitivum,*
 pef- *Nullus lapis est animal,* ergo
 mo. *Aliquod sensitivum non est lapis.*

5.

18 Fri- *Aliquis homo est animal,*
 se- *Nullum brutum est homo,* ergo
 lom. *Aliquod animal non est brutum.*

Ad Quatuor Modos Directos Secunda

Figura.

1.

Ce- *Nullus asinus est rationalis,*
 fa- *Omnis homo est rationalis,* ergo
 re. *Nullus homo est asinus.*

2.

Ca- *Omnis homo est rationalis,*
 mes- *Nullus asinus est rationalis,* ergo
 tres. *Nullus asinus est homo.*

3.

Fes- *Nullum animal est insensitivum,*
 ti- *Aliquod vivens est insensitivum,* ergo
 no. *Aliquod vivens non est animal.*

4.

Ba- *Omne animal est sensitivum,*
 ro- *Aliquod vivens non est sensitivum,* ergo
 co. *Aliquod vivens non est animal.*

Ad Sex Modos Directos Tertiae Figuræ. 19

1.

Da. *Omnis homo est rationalis,*
 rap. *Omnis homo est animal,* ergo
 ti. *Aliquod animal est rationale.*

2.

Fe. *Nullum animal est planta,*
 lap. *Omne animal est vivens,* ergo
 ton. *Aliquod vivens non est planta.*

3.

Di. *Aliquod animal est rationale,*
 fa. *Omne animal est substantia,* ergo
 mis. *Aliqua substantia est rationalis.*

4.

Da. *Omne animal est substantia,*
 ti. *Aliquod animal est rationale,* ergo
 fi. *Aliquod rationale est substantia.*

5.

Bo. *Aliquod animal non est homo,*
 car. *Omne animal est vivens,* ergo
 do. *Aliquod vivens non est homo.*

6.

Fe. *Nullus lapis est animal,*
 ri. *Aliquis lapis est substantia,* ergo
 lon. *Aliqua substantia non est animal.*

Adverte autem facilem Praxin cognoscendi figuram & modum syllogismi. Pro cognoscendâ Figurâ :

L 3

imò,

1mò. Quærendum est medium, quod ex eo cognoscitur, quod *bis ponatur in præmissis*, & non in conclusione.

2dò. Reflectendum est ad versus N. 7. positos, *Prima semel subicit &c.* statim apparebit figura. Deinde *pro cognoscendo modo.*

1mò. Discernenda est, quantitas & qualitas propositionum ad versus *Afferit A. &c.*

2dò. Attendendum est ad versus præscriptos hic N. 14. *Barbara figura. &c.* sic totum negotium confectum erit. Pro exemplo sit hic syllogismus: *aliquod animal non est volatile, omne animal est sensitivum, ergo aliquod sensitivum non est volatile*, Medium hujus syllogismi est: *animal*, quod bis subicitur in præmissis, unde colligitur esse syllogismum 3tiæ figuræ: *tertia bis subicit.* Deinde major est (O) particularis negativa, minor est (A) universalis affirmativa, conclusio est (O) particularis negativa, ergo quærendus est ex tertiâ figurâ modus, cujus prima syllaba involvit vocalem O. 2da A, 3tia O, incipe quætere à *Darapti*, quæ est 1mus modus 3tiæ figuræ, & occurret *Bocardo*, inferes positum syllogismum esse in *Bocardo*. Si autem syllogismus sit indirectus, eâdem viâ procedendum est, præterquam, quod modus tunc quæri debeat, in 1mâ figurâ numerando à *Baralip-ton*, ulque ad figuram secundam.

Quæ.

Quæres 2dò. Quænam sint regulæ inven-
niendi Medium ?

R. Unam omnium facillimam hanc esse :
Quando probanda est propositio *affirmati-
va*, quærenda est causa, *quare prædicatum
conveniat subjecto*, si verò talis causa non oc-
currat, quærendum est certum aliquod *sig-
num connexionis*, prædicati cum subjecto. v.
g. si velis probare hanc propositionem : *Om-
nis homo est admirativus*, inquire causam,
quare sit admirativus, & invenies, *quia est
rationalis*, unde *Rationale* erit medium se-
quentis syllogismi : *Omne rationale est admi-
rativum : omnis homo est rationalis, ergo om-
nis homo est admirativus.*

Econtrario si probanda sit propositio *ne-
gativa*, quærenda est causa, *quare prædi-
catum repugnet subjecto*, vel eâ non occurrente
quærendum est illius *repugnantie signum*,
v. g. si velis probare hanc propositionem :
nullus lapis est animal, inquire causam *quare*,
invenies, *quia lapis est insensitivus*, unde *In-
sensitivum* serviet pro medio ad formandum
syllogismum : *nullum animal est insensitivum,
omnis lapis est insensitivus, ergo nullus lapis
est animal.*

Cæteras Regulas difficiliore, quàm uti-
liore compentabit usus & exercitium dis-
putandi.

ARTICULUS TERTIUS.

De Principiis Extrinsicis Dirigentibus.

22 **Q**uemadmodum omne opus artificiosum dependet à quibusdam regulis, quæ docent modum, *formam artificiosam* introducendi in materiam, & simul discernendi *verum* artefactum à *fucato*. Sic etiam syllogismus velut opus artificiosum *intellectuale*, dependet ab aliquibus regulis, secundum quas forma syllogistica benè introducatur, in propositiones & terminos, simulque syllogismus legitimus ab illegitimo discernatur. Tales Regulæ dicuntur Principia extrinseca *dirigentia* vel *Regulativa*, & sunt *axiomata* quædam *generalissima*, ex quibus deinde plures aliæ (de quibus *in Art. 4. & 5.*) deducuntur.

23 **CONCLUSIO:** Principia *Generalissima*, quæ *extrinsecè* dirigunt syllogismum, sunt *Quatuor*, duo *Logica*, & duo *Metaphysica*.

Principia *Logica* (sic dicta, quia respiciunt affirmationem, & negationem, quarum consideratio ad *Logicam* pertinet) sunt: *Dictum de omni*, & *Dictum de Nullo*. Principia *Metaphysica* (sic dicta, quia respiciunt identitatem & distinctionem, quas considerare proprium est *Metaphysico*) sunt: *Quæ sunt eadem uni tertio, sunt eadem inter se*, & *Quæ non sunt eadem uni tertio, non sunt eadem inter se*. De

Declarantur singula per ordinem, Pri 24

mum principium: *Dictum de Omni*, sensum habet sequentem: quidquid affirmatur de termino *communi* accepto *distributive*, affirmatur etiam de omni contento *sub eodem*, v. g. quia de *homine in communi* dicitur, quod sit *rationalis*, etiam de *Petro*, qui *sub homine in communi* continetur, dici debet, quod sit *rationalis*. Unde si quis in hoc syllogismo: *Omnis homo est rationalis, sed Petrus est homo, ergo Petrus est rationalis*, temerè negaret consequentiam, redargui posset per *dictum de omni*, hoc modo: *quidquid affirmatur de termino communi distributive accepto, etiam affirmatur de omni contento sub eodem, sed homo est terminus communis, de eoque distributive accepto affirmatur in majore, quod sit rationalis, & Petrus, positus in minore, continetur sub homine, ergo etiam rationale de Petro in conclusione affirmari debet.*

Sensus 2di principii: *dictum de nullo*, hic²⁵ est: *Quidquid negatur de termino communi, accepto distributive, negatur etiam de omni contento sub eodem*, v. g. quia de *homine* negatur, quod sit *irrationalis*, & *Petrus* continetur *sub homine*, ideo etiam de *Petro* benè negatur, quod sit *irrationalis*, in hoc syllogismo: *Nullus homo est irrationalis, sed Pe-*

trus est homo, ergo Petrus non est irrationalis.
 Quod si quis in dato syllogismo negaret consequentiam, redargui posset eo proportionali modo, quo paulò ante dictum est.

26 Sensus 3^{ti} principii: *Quæ sunt eadem uni tertio, sunt eadem inter se, hic est: si duo extrema syllogismi perfectè & adæquatè identificentur, vel affirmativè uniantur in præmissis cum uno tertio, scilicet medio rectè distributo, tunc etiam in conclusione identificantur, vel affirmativè uniuntur inter se, v. g. in hoc syllogismo: Omne animal est sensitivum, omnis homo est animal, ergo omnis homo est sensitivus, quia in Majore: sensitivum perfectè identificatur cum animali, similiter in minore homo perfectè & adæquatè identificatur cum animali, hinc etiam in conclusione homo & sensitivum identificantur inter se.*

27 Advertendum autem ex S Th. I. P. q. 28. a. 3. quod medium sub eâ ratione, sub qua est medium in syllogismo, debeat esse perfectè unum, ut ità sub eadem ratione uniatur utrique extremo, si enim medium in syllogismo acciperetur secundùm diversas rationes, tunc contingere posset, ut sub unâ ratione participaretur ab uno extremo, & secundum aliam rationem ab alio, & ita non haberetur perfectâ identitas extremorum cum medio, consequenter nec extremorum inter se, quæ
 tamen

tamen requiritur ad hoc, ut unum extremum alteri in propositione *affirmativa* unia-
tur.

Sensus 4ti Principii, *Quæ non sunt ea-28*
dem uni tertio, non sunt eadem inter se, non
ita explicandus est, quando utrumque ex-
trema distinguitur à medio, vel huic ne-
gativè unitur in præmissis, etiam ambo
extrema in conclusione distinguuntur vel
negantur inter se, hoc enim falsum est imò,
quia quando ambo extrema in præmissis
distinguntur à medio per propositiones ne-
gativas, tunc medium non est ratio, cur
unum extremum de altero negetur in con-
clusionem, sicut ridiculum esset dicere: quod
ideo Aristoteles & Cicero non fuerint duo
Fratres, quia neutrius Pater fuit Hercules,
2dò. Quia possunt duo extrema distingui
ab uno tertio v. g. Petrus & homo à lapide, &
tamen Petrus & homo identificantur inter se.

Hic igitur est legitimus sensus dicti Prin-
cipii: Quando ex duobus extremis unum in
unâ præmissâ *perfectè* & adæquatè identi-
ficatur, vel *affirmativè* unitur cum medio,
& aliud extremum in aliâ præmissâ distin-
guitur à medio, vel ei *negativè* unitur, tunc
eo ipso duo extrema in conclusione distin-
guuntur vel *negantur* inter se, nam tunc
extrema ideo inter se in conclusione distin-
guuntur

guuntur

guuntur, quia unum *cum* medio est *idem*, aliud à medio est *distinctum*, atque ita *medium* est *causa* talis distinctionis extremorum. Sic in conclusione hujus syllogismi, *nullum inanimatum est sensitivum*, lapis est *inanimatus*, ergo *lapis non est sensitivus*, extrema *lapis & sensitivus* negantur inter se, quia *sensitivum* in Majore de medio (*inanimatum*) negatur, & de lapide in minore *medium* affirmatur.

29 Colliges imò. Quod Principia Logica fundentur in Metaphysicis, quia *dici de presupponit in*, & *predicari sequitur adesse*.

2dò. Quod 1mum principium Logicum, & 1mum Metaphysicum regulent syllogismos *affirmativos*. 2dum verò Logicum, & 2dam Metaphysicum regulent syllogismos *negativos*.

30 Dices imò. Si teneret illud principium Metaphysicum, *quæ sunt eadem uni tertio, &c.* ergo sequeretur non valere hunc syllogismum: *omne brutum est irrationale*, sed *omnis Leo est brutum*, ergo *omnis Leo est irrationalis*, sed hic syllogismus est bonus, ergo dictum principium non tenet, P. seq. maj. ad hoc ut ille syllogismus esset bonus, deberet ex dicto Principio utrumque extremum adæquatè identificari cum medio, quod est: *brutum*, sed unum extremum, scilicet *Leo*,
non

non identificatur adæquatè cum bruto, ergo, P. min. inferiùs non identificatur adæquatè cum superiore, superiùs enim latiùs patet quàm inferiùs, sed *Leo est inferior*, & *brutum est superiùs*, quia brutum etiam prædicatur de *Equo*, *Cane*, *Cervo*, &c. de quibus *Leo* non prædicatur, ergo.

R. Imò ad Prob. seq. D. Maj. deberet utrumque extremum adæquatè identificari cum medio, identitate convertibilitatis N. seq. Maj. identitate prædicatorum essentialium C. seq. maj. sed *leo* non identificatur adæquatè cum *bruto*, identitate convertibilitatis C. min. non identificatur adæquatè identitate prædicatorum essentialium N. min. Positum principium non exigit, ut extrema cum medio sint *convertibilia*, & ita unum *equè latè pateat*, ac aliud, sed tantùm, ut illa habeant *eadem prædicata essentialia*, quæ medio conveniunt, & sic res se habet de *Leone*, cui conveniunt omnia prædicata essentialia bruti, licet *Leo* & *brutum* non sint termini convertibiles.

R 2. Aliis terminis ad P. min. D. min. & brutum, ut *totum potentiale*, est superiùs, C. min. ut *totum actuale*, est superiùs N. min. ergo *leo* non identificatur adæquatè cum bruto accepto sub ratione totius potentialis C. coam. Cum bruto accepto sub ratione toti-

us actualis, N. coam. Brutum in opposito syllogismo accipitur ut *totum actuale* in quantum dicit partes essentielles *sui constitutivas*, quæ eadem sunt in Leone, & propterea Leo adæquatè identificatur cum bruto sub earatione, sub qua *brutum* est medium syllogismi.

- 31 Dices 2dò. Ergo etiam hic erit bonus syllogismus: *Homo appetit carnem*, sed *Canis appetit carnem*, ergo *canis est homo*, P. seq. Quæ sunt eadem uni tertio, sunt eadem inter se, sed *canis & homo* in præmissis sunt eadem uni tertio, scilicet *medio*, quod est *appetens carnem*, ergo in conclusione sunt eadem inter se.

R. N. seq. & D. Prob. Quæ sunt eadem uni tertio *benè distributivo*, sunt eadem inter se, C. Maj. quæ sunt eadem uni tertio *non distributo* N. Maj. medium: *appetens carnem*, in dicto syllogismo *non distribuitur*. Præterea non est idem appetitus carnis in cane & in homine, consequenter medium respectu utriusque extremi non est *perfectè unum*. Sic etiam *de duobus videntibus eundem lapidem*, *de duobus amantibus eundem hominem &c.*

- 32 Dices 3tò. Quæ sunt *contigua* uni Tertio, non sunt *contigua* inter se, ergo etiam, quæ sunt *eadem* uni tertio, non sunt *eadem* inter se.

R. Imò, D. ant. Quæ sunt *contigua* uni tertio,

tertio *divisibili*, non sunt contigua inter se, C. ant, quæ sunt contigua uni tertio *planè indivisibili* N. ant. partes enim lineæ in *puncto indivisibili* se tangunt.

R. 2do N. coam, Disparitas est, quia contigua non tangunt medium quoad *eandem* ejus partem, sed secundùm partes *diversas*, ex tribus enim v. g. annulis catenæ primus tangit anulum medium, quoad unam partem, & tertius tangit eundem anulum medium quoad aliam partem, atque ita medium connectens utrumque anulum extremum non est *planè idem & indivisibile*, eontra quæ sunt eadem uni tertio, debent huic identificari secundùm *rationem planè eandem*.

ARTICULUS QUARTUS.

De Regulis Generalibus Syllogismorum.

Quæres. Quænam sint Regulae Generales 33
Syllogismorum cujuscunque figuræ ?

R. Sequentes

Regula Ima *Syllogismus*. (loquimur hic utrobique de *Categorico*) *debet constare tribus tantum terminis* (v. N. 3) quorum quilibet *bis* poni debet, scilicet medium in *Majore & Minore*, majus extremum in *majore & Conclusionem*, minus extremum in *minore & Conclusionem*. Consentur autem termini multiplicari, non tantum quando ponuntur plures quoad *vocem*, &

grammaticaliter, sed etiam quando ponuntur plures *Dialecticè*, & quoad *acceptiōnem*, id est, quando terminus aliquis in syllogismo est æquivocus, quando mutatur suppositio, vel aliæ terminorum proprietates, v. g. *omnis Turca est Mahometanus*, sed *vester canis est Turca*, ergo *vester canis est Mahometanus*, syllogismus non valet, quia constat quatuor terminis, *Turca* enim hic accipitur *equivocè*, & secundum diversas significaciones.

- 34 Dices. Syllogismus in Darii. *omnis homo est vivens*, sed *Petrus est homo*, ergo *Petrus est vivens*, constat quatuor terminis, sed hic bene concludit, ergo syllogismus constans quatuor terminis bene concludit, P. Maj. syllogismus, in quo mutatur suppositio alicujus termini, constat quatuor terminis, sed in illo syllogismo in Darii mutatur suppositio alicujus termini, scilicet: *homo*, qui in Majore supponit distributivè, in Minore verò *determinatè*, ergo.

R. ad P. min. D. Maj. Syllogismus, in quo mutatur suppositio *proveniēns à signis logicis* constat quatuor terminis N. maj. in quo mutatur suppositio *non proveniēns à signis logicis*, v. g. *formalis in materialem*, *simplex in personalem* & contra C. Maj. Potest enim ita quoque debet in præmissis syllogismi mutari suppositio *proveniēns à signis logicis*

cis, *omnis*, *nullus*, &c. ut contingit in syllogismo adducto.

Regula 2da, *Medium*, quod est terminus 35
 communis V. N. seq. *in unâ saltem præmissa de-*
bet completè distribui, id est accipi pro lingu-
 lis inferioribus, pro quibus accipi potest.
 Ratio est, *tum*, quia alias non servantur ge-
 neralissima principia Logica, secundum quæ
 subsumi debet aliquid contentum sub me-
 dio *distributive* sumpto V. N. 23 *tum* etiam,
 quia si medium nunquam distribuat, sed
 tam in Majore quam in minore sumatur de-
 terminatè pro hoc vel illo, jam poterit unum
 extremum esse idem cum uno determinato
 ex inferioribus medii, & aliud extremum
 esse idem cum alio determinato ex inferior-
 ribus medii, adeoque extrema cum medio
 non unirentur *perfectè*, quod est contra
 principia generalissima metaphysica, v. g.
Animal est risibile, brutum est animal, ergo
brutum est risibile, patet conclusionem esse
 falsam, quia medium non distribuitur, *ani-*
mal enim in Majore supponit determinatè,
 pro *rationali*, & in minore determinatè pro
irrationali, unde extrema syllogismi, *risibile* &
brutum non uniuntur in præmissis cum *ani-*
mali *perfectè eodem*, sed diverso, *risibile* enim in
 Majore unitur cum *animali* determinatè *ra-*
tionali, & *brutum* in minore unitur cum anima-

li determinatè *irrationali*, & hinc non possunt in conclusione per *affirmationem* uniri inter se. Ex hac Regula

- 36 Sequitur, quod syllogismus non debeat constare ex *puris NB. particularibus*, aliàs nihil sequitur *NB. vi formæ* propter rationem datam.

Dictum est imò ex *puris NB. particularibus*, quia valet syllogismus constans *puris singularibus*, qui vocatur *Expositorius*.

Ratio est, quia medium syllogismi *expositorii* debet esse ita *singulare*, ut nullam involvat communitatem, secundum quam *reipsâ* pluribus attribui possit, ut sic extrema sint *perfectè* eadem uni tertio, & possint in conclusione esse eadem inter se, atque ita in syllogismo *expositorio* servantur Principia *Metaphysica*, Principia autem *Logica* in eo locum non habent propter medium *singulare*.

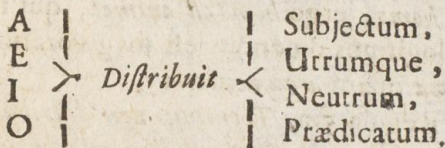
Dictum est 2dò: *Nihil sequitur NB. vi formæ*, quod enim in simili syllogismo conclusio possit sequi *vi materiæ*, vel esse materialiter bona, patet in hoc: *Aliquod animal est rationale, Petrus est animal, ergo Petrus est rationalis*, quod ipsum etiam in aliis pluribus notandum.

- 73 Dices. Ex *unâ* particulari in *Enthymemate* aliquid sequitur *vi formæ*, ergo etiam ex
plu.

pluribus particularibus in Syllogismo aliquid sequitur vi formæ.

R, D, ant. Ex unâ particulari vi unius particularis aliquid sequitur vi formæ in Enthymemate N, ant. Vi propositionis universalis subintellectæ C, ant. quod enim ex antecedente : *Petrus est homo*, benè sequatur consequens : ergo *Petrus est rationalis*, provenit à Majore universali : *Omnis homo est rationalis*, quæ in illo Enthymemate implicitè continentur.

Pro intellectu Regulæ 2dæ expendendum est juxtà versus : *asserit A &c.* Sequens Schema desumptum ex Regulis Suppositionis :

Regula 3tia. *Medium* sub ratione medii 38
non debet ingredi conclusionem. Ratio est, tum quia in conclusione tantùm debent conjungi vel disjungi ea, quæ cum medio in præmissis conjungebantur, aut quorum unum illi conjungebatur, alterum ab illo disjungebatur, conjungi autem; vel disjungi à medio convenit solis extremis. Tum etiam, quia medium bis positum in præmissis, est argumentum probativum conclusionis, unde si medium

poneretur in conclusione, idem probaretur per idem.

- 39 Dices: Medium ingreditur conclusionem in hoc syllogismo: *Omnis homo est animal, sed homo albus est homo, ergo homo albus est animal.*

℞ Vel N. vel D. ant. Medium sub ea ratione, sub qua est medium, ingreditur conclusionem, N. ant. Sub alia ratione, C. ant. medium enim est terminus incomplexus homo, in conclusione autem ponitur terminus complexus: *homo albus*. Potest etiam medium sub ratione extremi ingredi conclusionem, v. g. *Omnis homo est animal, sed homo est homo, ergo homo est animal*, qui tamen syllogismus dicendus est magis oratio synonyma quàm argumentativa.

- 40 Regula 51a. *Terminus non distributus in præmissis, non debet distribui in conclusione.* Ratio est, Tum quia præmissæ sunt causa conclusionis, effectus autem non potest excedere suam causam. Tum etiam, quia in conclusione, non debet plus connecti vel disjungi, quàm in præmissis est connexum cum medio, vel disjunctum ab illo, ergo si terminus non distributus sit connexus cum medio, non poterit idem terminus in conclusione distributus connecti cum altero extremo. Unde peccat sequens syllogismus: *Omnis*

homo

homo est creatura, sed Canis non est homo, ergo Canis non est Creatura, vitium est, quia arguitur à non distributo ad distributum, cum terminus: creatura, qui in Majoro supponit determinatè, in conclusione supponat distributivè.

Dices. In *Disamis* arguitur à non distri-
buto ad distributum, ut: *Aliquis homo est al-
bus, omnis homo est vivens, ergo aliquod vivens
est album*, quia *medius terminus: homo non di-
stribus in Majoro distribuitur in minore.*

R. D. ant. In *Disamis* arguitur à non di-
stributo ad distributum *in præmissis*, C. ant. à
non distributo *in præmissis* ad distributum *in
conclusionè* N. ant. planum est, quod *Regula
intelligatur, de extremis, quæ non distributa
in præmissis, etiam in conclusionè distribui
non debent, non autem intendit Regula,
quod si medium in unâ præmissâ non di-
stribuatur, etiam non debeat distribui in
aliâ, hinc enim fieret, ut daretur bonus syl-
logismus, constans medio non distributo,
contrà Regulam 2dam.*

Regula 5ta. *Ex puris negativis nihil se-
quitur vi forme.* Ratio est. Quia in omni
syllogismo medium vel cum utroque extre-
mo (si sit affirmativus) vel cum uno (si sit
negativus) conjungi debet, in syllogismo
autem constante puris negativis, medium

neutri extremo conjungitur, vel *affirmativè* unitur, unio enim affirmativa fieri debet in propositione affirmativa, quæ non datur in syllogismo ex puris negativis constante.

- 43 Dices imò. Ex *una* tantùm præmissâ negativâ vi formæ aliquid sequitur, ergo à fortiori ex *duabus* præmissis negativis.

R. C. ant. N. Coam. disp. est, quia si tantùm una præmissa sit negativa, adest altera præmissa affirmativa, per quam salvatur 2dum Principium Metaphysicum, cum tunc unum extremum in præmissâ affirmativâ identificetur cum medio, & alterum extremum in præmissâ negativâ distinguatur à medio, ut sic extrema in conclusione distinguantur inter se, dum verò ambæ præmissæ sunt negativæ, dictum principium non servatur, quia neutrum extremum cum medio identificatur.

- 44 Dices 2dò. Ex *puris affirmativis* vi formæ benè infertur conclusio *affirmativa*, ergo etiam ex *puris negativis* conclusio *negativa*.

R. Ex dictis disparitatem esse, quia si præmissæ sint affirmativæ, servatur 1mum Principium Metaphysicum, cum in illis ambo extrema sint eadem uni tertio scilicet *medio*, ergo benè infertur identitas ambo-
rum extremorum inter se, ubi autem præ-
mis-

missæ ambæ sunt negativæ, non servatur secundùm Principium Metaphysicum, per quod tamen boni syllogismi negativi regulari debent.

Dices 3tio. Dantur syllogismi, qui constant ex puris negativis, & tamen benè concludunt, tales sunt 1mus: *Qui non credit, non salvatur, sed Judæus non credit, ergò Judæus non salvatur.* 2dus: *Nullus homo est Canis, arbor non est homo, ergo arbor non est Canis.*

R. Ad 1. Syllogismum, Negando, quod constet puris negativis, minor enim quidem apparet negativa, ut tamen syllogismus teneat, debet esse affirmativa, & ly: *non credit*, non debet efferri *neganter*, sed *infinitanter*.

Ratio est, quia debet esse idem medium, in Majore & minore, medium autem in Majore sic explicari debet. *Non-credens*, nam propositio, in quâ est copula *minus principalis* cum relativo, si stet pro medio syllogismi, exponi debet per *participium*, cui æquivalet, ergo minor hoc modo formanda est: *sed Judæus est non credens*, ubi minor est affirmativa.

Deindè totum medium est: *is*, vel *homo*, *qui non credit*, unde minor sic ponatur: *sed Judæus est homo, qui non credit*, ubi iterum

minor est affirmativa, quia affirmatio vel negatio propositionis sumitur penes copulam *principalem*. Cæterùm, si non concedatur locus simili expositioni, negandum est, quod syllogismus *vi formæ* benè concludat.

R. Ad 2dum syllogismum, quod consequentia sit bona *materialiter*, non *formaliter*.

- 46 Regula sexta. *Conclusio sequi debet debiliorem partem*, tam quoad quantitatem; quàm quoad qualitatem, id est: si una præmissa sit vel particularis, vel negativa, etiam conclusio debet esse particularis vel negativa. Ratio est. *Tum*, quia universalitas & affirmatio sunt de lineâ boni, *bonum*, autem est *ex integrâ causâ*. Particularitas verò & negatio sunt de lineâ mali, *malum* autem *ex quocunque defectu*, ergo ad hoc, ut conclusio universalis vel affirmativa inferatur, *utraque* præmissa debet esse universalis vel affirmativa, ut verò inferatur conclusio particularis vel negativa, sufficit, *unam* præmissam esse particularem vel negativam. *Tum* etiam, quia, si in primis una præmissa esset particularis, & inferretur conclusio universalis, procederetur à non distributo ad distributum. Deindè, si una præmissa sit negativa, jam in illâ unum extremum dis-

disjungitur à medio, cui alterum extremum in alterâ præmissâ conjungitur, & hinc juxta 2dum principium metaphysicum in Conclusione extrema debent disjunguntur se, quod fit per propositionem negativam.

Dices. Hic est syllogismus Aristotelis : 47
Omnes stelle, quæ non scintillant, sunt prope nos, planeta non scintillant, ergo planeta sunt prope nos, sed in illo syllogismo minor est negativa, & conclusio affirmativa, ergo si una præmissarum sit negativa, potest sequi conclusio affirmativa.

R. Ex N. 45. Prædicarum minoris sumitur infinitanter: *Planeta sunt non-scintillantes, vel pro prædicato ponendum est totum medium: Planeta sunt stelle, quæ non scintillant, quæ utrâque minor est affirmativa.*

ARTICULUS QUINTUS.

De Regulis specialibus syllogismorum.

Quæres Quænam sint Regulæ speciales syllogismorum.

R. Regulæ speciales syllogismorum, sic 48 dicitur, quia (duæ) assignantur pro singulis figuris, fundantur in his generalibus: *Medium debet in unâ saltem præmissâ distribui. Non debet terminus distribui in conclusione, non distributus in præmissis.*

Pro Regulis specialibus *imæ* Figuræ est
versus :

*Nec minor esto negans, nec Major particu-
laris.*

Sensus est : Major in syllogismis primæ
Figuræ debet esse universalis, & minor af-
firmativa.

Ratio primæ partis est, quia si ma-
jor esset particularis, *medium* non distribue-
retur in præmissis, non in Majore, cum in
illâ medium sit subjectum, quod in proposi-
tione particulari non distribuitur, nec in mi-
nore, cum in illa medium sit prædicatum,
quod in propositione affirmativâ (talis de-
bet esse minor) supponit determinatè. Pro
exemplo sit : *aliquod animal est homo, omnis
equus est animal, ergo aliquis equus est homo.*

Ratio 2dæ partis est, quia si minor esset
negativa, major deberet esse affirmativa
(cum ex puris negativis nihil concludatur)
& conclusio negativa, in quâ distribueretur
majus extremum, in majore non distributum.
Pro exemplo sit : *Omnis homo est animal,
nullus asinus est homo, ergo nullus asinus est
animal.*

- 49 Regula hæc utraque intelligenda est de
modis *directis* primæ figuræ, quia in *Fapesmo*
& *Frisesom*, qui sunt modi indirecti aliter
contingit, nam in *Fapesmo* minor est negati-

va,

va, quin tamen lequatur distribui *terminum* in conclusione, non distributum in præmissis; patet in hoc syllogismo: *Omnis homo est vivens, nullus lapis est homo, ergo aliquod vivens non est lapis.* Ubi terminus: *lapis* in minore & in conclusione distribuitur. Similiter in *Frisesom.* Major est particularis, & tamen medium distribuitur in alterâ præmissâ. v. g. *Aliqua arbor est substantia, nullus homo est arbor, ergo aliqua substantia non est homo,* ubi medium: *Arbor* distribuitur in minore.

Pro Regulis specialibus 2dæ Figuræ est⁵⁰ versus:

Una negans præcat, nec Major sit specialis.

Sensus est: in syllogismis 2dæ Figuræ, una præmissa debet esse negativa, & major universalis. Ratio primæ partis est. Quia in 2dâ figurâ medium & in majore & in minore est prædicatum, si ergo ambæ præmissæ essent affirmativæ, medium non distribueretur. v. g. *Omne sensitivum est animatum, omnis planta est animata, ergo omnis planta est sensitiva.* Ratio 2dæ partis est. Quia si in syllogismo 2dæ figuræ major esset particularis, *majus extremum* non distributum in majore, distribueretur in conclusione. v. g. *Aliqua substantia est Angelus, nullus homo est Angelus, ergo nullus homo est substantia.*

Pro

51 Pro Regulis specialibus 3^{tiæ} Figura est
versus :

Sit Minor Affirmans, Conclusio particularis.

Sensus patet: In syllogismis 3^{tiæ} Figuræ minor debet esse affirmativa, & conclusio particularis. Ratio primæ partis est; quia si minor esset negativa, major deberet esse affirmativa, & conclusio negativa, in qua distribueretur *majus extremum*, in majore non distributum. v. g. *Omnis homo est vivens, nullus homo est brutum, ergo aliquod brutum non est vivens.* Ratio 2dæ partis eadem est, quia, si conclusio esset universalis, *minus extremum*, non distributum in minore, distribueretur in conclusione. v. g. *Omne animal est vivens, omne animal est corporeum, ergo omne corporeum est vivens.*

ARTICULUS SEXTUS.

De Principiis extrinsecis perficientibus.

52 **P**ER Principia extrinseca perficientia intelliguntur illa, quibus alii syllogismi imperfectiores perficiuntur & elucidantur, cum enim soli quatuor syllogismi directæ figuræ: *Barbara, Celarent, Darii, Ferio*, omninò perfectè & evidentè etiam *quoad nos* concludant; in cæteris verò omnibus

nibus non ità clarè & perfectè appareat bonitas consequentiæ, ideo inventum est à Dialecticis artificium, illorum syllogismorum consequentiam, *quoad se* bonam & perfectam, magis *quoad nos* declarandi, & eos ad quatuor modos directos primæ figuræ reducendi, quod artificium proinde vocatur *Reductio*, quæ est *translatio syllogismi imperfecti ad perfectum*, & ità ferè se habet in arte syllogisticâ, sicut probatio per *Novenarium* in Arithmeticâ

Reductio triplex est, *Ostensiva*, per impossibile, & *Expositoria*.

Reductio Ostensiva est translatio syllogismi imperfecti ad perfectum per *propositionem*, vel *conversionem*, vel *transpositionem*, & dicitur *Ostensiva*, quia ostendit, quòd bonitas consequentiæ per clariorè præmissarum coordinationem ex principiis universalibus probari possit.

Reductio. Per impossibile est translatio syllogismi imperfecti ad perfectum per oppositionem contradictoriâ, ità ut ex contradictoriâ conclusionis negatæ & unâ præmissarum jam concessâ, in modo directo primæ figuræ deducatur contradictoria vel contraria alterius præmissæ etiam concessæ. Dicitur autem *Reductio*, per impossibile, quia concessis præmissis temerè negans

gans

gans consequentiam talis syllogismi bonè formati, cogitur concedere duas propositiones, vel immediatè vel mediatè contradictorias ut simul veras.

Reductio Expositoria est Translatio syllogismi imperfecti ad perfectum per mutationem medii communis in medium singulare, interendo eandem conclusionem in syllogismo singulari vel expositorio, quæ antea erat illata in syllogismo communi.

54 Quæres imò. Quomodo fiat Reductio ostensiva,

R. Ut fiat Reductio ostensiva.

Notentur imò literæ, B. C. D. F. quæ sunt initiales omnium modorum, & indè dignoscitur, ad quem modum perfectum imperfectus ostensivè reduci debeat, modus enim imperfectus incipiens à B. reducitur ad *Barbara*, à C. ad *Celarent*, à D. ad *Darii*, ab F. ad *Ferio*. Unde

Reducuntur { *BaraliP* ad *Barbara*, excipe *Baroco*
& *BoCardo*, de quibus paulò infrà.
} *Celantes*, *CeSare*, *CaMeStres* ad
} *Celarent*.
} *DabitiS*, *DaraPti*, *DiSaMiS*, *Da*
} *tiSi*, ad *Darii*.
} *FaPeSMo*, *FriSeSoM*, *FeStino*, *Fe*
} *laPton*, *FeriSon*, ad *Ferio*.

No.

Notentur 2dò consonantes *S, P, M, C.* 55
 quarum significationem indicant sequentes
 versus :

S vult simpliciter verti, *P* verò per accid.

M voli transponi, *C* per impossibile duci.

Sensus est: *S* vult simpliciter verti, propositio designata per vocalem, quæ literam *S* immediatè antecedit, debet converti simpliciter, ut : Major (*Ce*) in *CeSare*. *P* verò per accid. Propositio designata per vocalem, quæ literam *P* immediatè antecedit, converti debet per accidens, ut : Minor (*raP*;) in *DaraPti*, item conclusio (*liP*;) in *BaraliP*: quamvis enim ex Regulis conversionis propositio particularis affirmativa non convertatur per accidens, quia tamen conclusio in *BaraliP* facta est ex propositione universali affirmativâ in *Barbara*, quæ per accidens conversa est in particularem affirmativam, hinc dum *BaraliP* ostensivè reducitur in *Barbara*, conclusio illius exigit ope conversionis per accidens, redire ad universalitatem, undè conclusioni in *BaraliP* unicè à Dialecticis id privilegii datum est, ut per accidens convertatur ex particulari affirmativâ in universalem affirmativam.

M vult transponi, si dictio symbolica, id est, designans modum, contineat literam

ram

ram *M*, in quacunq̄ue ex tribus syllabis positam, tunc *præmissæ* debent transponi, ut: si in primâ vel secundâ syllabâ dictionis sit litera *P* vel *S*, priûs propositio per syllabæ illius vocalem indicata convertatur, prout consonans *P* vel *S* exigit, & deinde major ponatur loco minoris, & minor loco majoris, ut mox declarabitur in *FaPeSMo*.

C per impossibile duci. Si litera *C* inveniatur in medio dictionis symbolicæ; ut in *BoCardo* & *BaroCo*, signum est, modum illum non posse reduci ostensivè.

56 *Pro Praxi Reductionis Ostensiva sit
Syllogismus in*

Fa Omnis homo est animal,
PeS Nullus equus est homo, ergo
Mo. Aliquod animal non est equus.

1°. Modus *FaPeSMo* incipit ab *F*, unde reducitur ad *Ferio*.

2°. Vocalis *A* in primâ syllabâ immediatè antecedit literam *P*, unde major debet converti per accidens sic: *Aliquod animal est homo*.

3°. Vocalis *E* in 2^{dâ} syllabâ immediatè antecedit literam *S*, unde minor debet converti simpliciter sic: *Nullus homo est equus*.

4°.

4to. In Dictione *FaPeSMo* ponitur litera *M*, unde præmissæ convertæ debent transponi sic: *Nullus homo est equus, aliquod animal est homo.*

5to. Ex præmissis sic positis sequitur conclusio, quam datæ præmissæ exigunt, & debet esse eadem, quæ antè erat in syllogismo imperfecto vel reducto, ergo *aliquod animal non est equus.* Habetur itaque totus syllogismus in
 Fe- *Nullus homo est equus,*
 ri- *Aliquod animal est homo, ergo*
 o. *Aliquod animal non est equus.*

MODUS FACILIOR REDUCTIONIS 57
 OSTENSIVÆ.

Primò. Attende ad literam initialem, ut cognoscas, ad quem modum syllogismus reduci debeat.

Secundò. Selige medium & extrema syllogismi reducendi.

Tertio. Secundùm exigentiam primæ figuræ medium in majore syllogismi reducantis sit subjectum, in minore prædicatum.

Quarto. Si præmissam aliquam ex syllogismo reducendo retinere possis, retine, aliàs ad faciendam præmissam negativam, combina medium illi extremo, quod medio repugnat, & ad

N

præ-

præmissam affirmativam combina medi-
um illi extremo, quod cum medio con-
nexionem habet, & res erit confecta.

58

Pro Praxi sit Syllogismus in:

Ce. *Nullum vitium est bonum,*
la. *Omnis virtus est bona,* ergo
re. *Nulla virtus est vitium.*

*Cesare incipit à C, ergo reduci debet ad
Celarent.*

Medium syllogismi est: *Bonum*, quod in
majore *Imæ* figuræ debet subijci, in minore
prædicari. Extrema sunt: *Virtus*, *Vitium*.

Major in *Celarent* debet esse universalis
negativa, pro illa inquire, quodnam ex am-
bobus extremis medio (*bonum*) repugnet,
& invenies: *vitium*. Major: *Nullum bonum
est vitium*, minor debet esse universalis affir-
mativa, & cum talis sit minor syllogismi re-
ducendi, in eâque medium (*bonum*) præ-
dicetur, eam retine: *omnis virtus est bona*.
Sequitur eadem conclusio, quæ erat antè,
Nulla virtus est vitium.

Ce. *Nullum bonum est vitium,*
la. *Omnis virtus est bona,* ergo
rent. *Nulla virtus est vitium.*

59 Adverte tamen *Imò*, si factâ reductione
secundùm hanc praxin, non inferatur con-
clusio *explicitè* eadem, quæ erat in syllogis-
mo *reducto*, erit tamen eadem *implicitè*
& æqui-

& æquivalenter, quæ explicanda est beneficio conversionis simplicis, quod salvâ bonitate consequentiæ fieri potest & etiam in reductione per impossibile, quandoque fieri debet, ut dicetur infra, N. 68.) sic

Exemplum in

Di- *Aliquis lapis est trahens ferrum,*
 fa- *Omnis lapis est materialis,* ergo
 mis. *Aliquod materiale est trahens ferrum.*

Reductio fit in

Da- *Omnis lapis est materialis,*
 ri- *Aliquod trahens ferrum est lapis,* ergo
 i. *Aliquod trahens ferrum est materiale.*

Converte hanc conclusionem simpliciter; *aliquod materiale est trahens ferrum,* & est ipsa conclusio syllogismi reducti. Quod idem observandum est circa modos: *Baralip, Celantes, Dabitis, & Camestres.*

Adverte 2dò. Neutrum modum reductionis ostensivæ tenere in *Baroco* & *Bocardo*. Ratio est 1mò. Quia deberent propter litteram initialem *B*, ostensivè reduci in *Barbara*, quod fieri non potest, cum *Barbara* habeat tres propositiones universales affirmativas, atque ità exigat identitatem utriusque extremi cum medio, impossibile autem est, ut utrumque extremum in modis *Baroco* & *Bocardo* connectatur per identitatem cum medio, quia in illis sunt duæ propositiones ne-

gativæ, quæ exigunt unius extremi distinctionem à medio in una præmissâ, & amborum extremorum inter se in conclusione. Ratio est 2dò. Quia reductio ostensiva fit per propositionum conversionem aut transpositionem, sed neutra juvat in *Baroco* & *Bocardo*, quod *Declaratur*: in primis enim, si in *Baroco* propositiones transponerentur, major fieret particularis, quod est contra Regulam specialem primæ figuræ: *Nec Major particularis*. Deinde si juvaret conversio, tunc vel major, quæ est universalis affirmativa, deberet converti per accidens in particularem affirmativam, & sic totus syllogismus constaret puris particularibus. Vel minor, quæ est particularis negativa, deberet converti per contrapositionem, & tunc syllogismus constaret quatuor terminis, duobus finitis & duobus infinitis. Similiter in *Bocardo* si propositiones transponerentur, minor fieret particularis negativa, contra Regulam specialem primæ figuræ: *Nec minor esto negans*. Si verò fieri deberet conversio, major converteretur per contrapositionem, & sic sequeretur idem inconveniens, quod in *Baroco*. Aut minor converteretur per accidens, & sic etiam essent puræ particulares.

¶ Quæres 2dò, Quomodo fiat Reductio per Impossible.

R. Ad

R. Ad faciendam Reductionem per impossibile, non attenditur ad literas initiales modorum, nec recurritur ad conversionem præmissarum, neque ad earum *absolutam* veritatem, ut fit in Reductione ostensivâ, sed procedendum est modo sequente:

Regula 1ma. Ut scias, ad quem modum ^{62.} directum primæ figuræ syllogismus tuus imperfectus reduci debeat, notabis verbum:

phEblFER - AxIs. Oblt - tErrAs.

sphErAmquE - quOt AnnIs.

In hoc versu ly: *phEblFER - AxIs*, constat quinque syllabis, & denotat *quinque modos indirectos 1mæ Figuræ.*

Oblt - tErrAs, constat quatuor syllabis, & denotat *quatuor modos 2dæ Figuræ.*

sphErAmquE - quOt AnnIs, constat sex syllabis, & denotat *sex modos 3tiæ Figuræ.*

Utrobique secundum eum ordinem, quo in versibus: *Barbara, Celarent* &c. enumerantur, ita ut uni modo una syllaba correspondeat.

Præterea in præfatis dictionibus attendendum est ad vocales, A, E, I, O, quæ etiam ponuntur in ultimis syllabis modorum directorum 1mæ Figuræ, *Barbara, Celarent, Daril, Ferio.* Dehinc vide, quænam syllaba ex illis dictionibus *phebifer axis* &c. modo syllogismi reducendi conveniat, & vocalis illius

syllabæ indicabit, quod syllogismus reduci
debeat ad illum modum directum primæ Fi-
guræ, qui eandem vocalem habet in ultimâ
syllabâ vel conclusione. Unde modi im-
perfecti, quibus convenit syllaba habens vo-
calem A, reduci debent ad *Barbar A*, E. ad
Celar Ent. I ad *Darii*. O ad *Ferio*. Juxta
sequens Schema:

phE - bl - fEr - Ax - Is. Ob - It - tEr - rAs.

Baral: Celant: Dabit: Fapes: Friso: Cesa: Carnes: Fessi Baro:
Ad Celar: Darii: Celar: Barb: Darii: Ferio: Darii. Celar. Barb.

sphE - rAm - quE - quOt - An - nis.

Darap: Felap: Disam: Datis: Bocar: Feris.
Ad Celar: Barb: Celar: Ferio. Barb: Darii.

63 *Regula 2da.* Cognito modo, ad quem fie-
ri debet reductio, *Contradictoria* conclusio-
nis negatæ in syllogismo reducendo, assu-
menda est pro unâ præmissâ syllogismi redu-
centis. Altera præmissa erit *una* ex duabus in
syllogismo reducendo concessis. An illa
contradictoria assumi debeat pro majore,
vel minore, & quænam ex concessis retinen-
da sit, docent sequentes versus:

64 Pro quinque Modis indirectis Primæ Figuræ,
Major sit minor, ut sit contradictio major,
Excipe Celantes, in quo convertitur ordo.
Sensus est: Ut modus indirectus primæ
Figuræ redacatur per impossibile, retinetur
sola

Sola *major* syllogismi reducendi (*minor* ejus omiffâ) & ponitur pro *minore* syllogismi reducendis, in quo pro *major* erit *contradictoria* conclusionis antea negatæ.

Sed ut reducatur *Celantes*, retinetur sola *minor* syllogismi reducendi (*Majore* ejus omiffâ) & ponitur pro *Majore* syllogismi reducendis, ejus *minor* est *Contradictoria* conclusionis antea negatæ. Exceptionis Ratio est, quia conclusio in *Celantes* est universalis negativa, & ejus *contradictoria* est particularis affirmativa, quæ si poneretur pro *Majore* reducendis, contra Regulam *Generalem primæ Figuræ Major esset particularis*.

Pro quatuor modis 2dæ Figuræ. 65

Servat Majorem, variatque secundam minorem.

Sensus est: Ut reducatur modus 2dæ Figuræ, retinetur *Major* syllogismi reducendi, & omittitur ejus *minor*, cujus loco in syllogismo reducente assumitur *Contradictoria* conclusionis negatæ.

Pro sex modis 3tiæ Figuræ.

Tertiam majorem variat, servatque minorem. 66

Sensus est: Ut reducatur modus 3tiæ Figuræ, servatur *minor* syllogismi reducendi, & omittitur ejus *Major*, cujus loco in syllogismo reducente ponitur *contradictoria* conclusionis negatæ.

Regula 3tia. Ex præmissis sic dispositis, in 67

N 4

sylo-

sylogismo reducende inferenda est conclusio. NB. *vel mediatè vel immediatè contradictoria* illius præmissæ, quæ est omissa. Scilicet, dum reducitur syllogismus imperfectus *1mæ & 2dæ Figuræ*: inferenda est *Contradictoria minoris* omissæ. Dum reducitur *Celantes*, & syllogismus *3tiæ Figuræ*, inferenda est *Contradictoria majoris* omissæ, cumq; propositionem jam omissam Adversarius antea concesserit, & etiam propter evidentem bonitatem consequentiæ in modis directis *1mæ Figuræ*, cogatur propositionem in reducende illatam concedere adigitur ad concedenda duo contradictoria, tanquam simul vera. Unde.

68 Colliges, & supra tactum est, quod in Reductione per impossibile non attendatur, an propositiones sint absolutè veræ; sed ex vi contradictionis, Adversarii bonam consequentiam negantis temeritas confundatur.

Dicitur est: *Conclusio NB. vel mediatè vel immediatè contradictoria*, quia dum reducitur *Baralip*, aut *Fapesmo*, item *Darapti* & *Felapton*, non inferitur quidem immediatè ipsâ contradictoria propositionis antea concessæ, sed ejus contraria, attamen ex veritate duarum contrariarum sequitur veritas duarum contradictoriarum, & si propositio

positio contraria, quæ est subalternans vel universalis v. g. affirmativa, sit vera, pariter veræ erunt omnes subalternatæ vel particulares affirmativæ sub universali contentæ, ut dictum est *de Opposit. N. 9.*) quarum quælibet propositioni universali negativæ opponitur contradictoriè. Proinde cum in dictis modis reducendis immediatè inferatur contraria unius propositionis concessæ; mediatè inferatur ejus contradictoria.

Advertendum etiam. Si in reducente 69 inferatur propositio *indirectè* contraria vel contradictoria propositionis omissæ, recurrendum est ad conversionem simplicem propositionis illatæ, & mox apparebit oppositio *directa*.

Pro Praxi sit,

1mò. syllogismus indirectus 1mæ Figuræ, in:

Ba. *Omne animal est vivens.*

ra. *Omnis equus est animal, ergo*

lip. *Aliquod vivens est equus.*

Si negetur consequentia hujus syllogismi; sic procede:

Ex Regulâ 1mâ, modus *Baralip*. (qui est primus in ordine modorum indirectorum) habet sibi correspondentem syllabam *phE* in *Phebifer*. Ex modis directis primæ Figuræ, vocalem E in 3tiâ syllabâ habet *Celarent*, ergo *Baralip*, reduci debet ad *Celarent*.

Ex Regula 2da Versu Imo, Contradictoria negatæ Conclusionis ponitur pro majore sic: *Nullum vivens est equus*. Minor deinde omittitur, & major præfati syllogismi ponitur pro minore, sic: *sed omne animal est vivens*.

Ex Regulâ 3tiâ inferitur conclusio hæc: ergo *nullum animal est equus*, & erit syllogismus in:

Ce. *Nullum vivens est equus,*
 la. *Omne animal est vivens,* ergo
 rent. *Nullum animal est equus.*

Hæc conclusio convertitur simpliciter: *Nullus equus est animal*, & habetur contraria minoris antea concessæ. Ex istâ propositione universali negativâ sequitur particularis negativa: *aliquis equus non est animal*, Hæc verò est contradictoria minoris in *Baralip*. concessæ. Dum ergo in hoc syllogismo reducente Adversarius non potest negare majorem, cum sit contradictoria conclusioni negatæ; duæ autem contradictoriæ non possint esse simul falsæ, nec potest negare minorem, quæ erat major antè concessa, nec potest negare consequentiam, quæ est evidenter bona; debet concedere duas contradictorias, ut simul veras.

2dò. syllogismus in :

71

Ce- Nullum vivens est cadaver,
 lan- Omnis homo est vivens, ergo
 tes. Nullum cadaver est homo.

Hic modus est 2dus inter indirectos 1mæ
 Figuræ, eiq; correspondet blin phebifer, ex-
 go reducitur ad Darii.

Ex versu 2do, omittitur major, & ejus
 loco ponitur minor præcedens: Omnis homo
 est vivens. Contradictoria prioris conclu-
 sionis ponitur pro minore: Aliquod cadaver
 est homo, infertur: ergo aliquod cadaver est
 vivens: & est syllogismus in:

Da. Omnis homo est vivens,
 ri- Aliquod cadaver est homo, ergo
 i. Aliquod cadaver est vivens.

Conclusio convertitur simpliciter: ali-
 quod vivens est cadaver, & est contradicto-
 ria majoris antea concessæ.

3tio syllogismus 2dæ Figuræ, in: 72

Ba- Omnis perjurus est sacrilegus,
 ro- Aliquis testis non est sacrilegus, ergo
 co. Aliquis testis non est perjurus.

Huic modo correspondet syllaba: rAs,
 in: Terras, ergo reducitur in Barbara.

Ex versu 3tio Regule 2dæ, servatur Major:
 Omnis perjurus est sacrilegus. Loco minoris
 ponitur Contradictoria conclusionis ne-
 gatæ: Omnis testis est perjurus. Infertur con-
 clusio

clusio

clusio: ergo *omnis testis est sacrilegus*, quæ est contradictoria minoris in *Baroco* concessæ. Habetur itaque syllogismus in:

Bar. *Omnis perjurus est sacrilegus,*

ba. *Omnis testis est perjurus, ergo*

ra. *Omnis testis est sacrilegus.*

73. 4to, Syllogismus 3tiæ Figuræ, in:

Da. *Omnis statua est figurata,*

ti. *Aliqua statua est marmorea, ergo*

si. *Aliquod marmoreum est figuratum.*

Huic modo correspondet syllaba: *quOr*,

in: *Quotannis*. Ergo reducitur ad *Ferio*.

Ex Versu 4to Regule 2dæ, omittitur major præcedens, & ejus loco ponitur contradictoria conclusionis negatæ: *Nullum marmoreum est figuratum*. Minor servatur, *Aliqua statua est marmorea*. Infertur conclusio: ergo *aliqua statua non est figurata*, quæ est contradictoria prius concessæ majoris, & est syllogismus in:

Fe. *Nullum marmoreum est figuratum,*

ri. *Aliqua statua est marmorea, ergo*

o. *Aliqua statua non est figurata.*

74. MODUS FACILIOR REDUCTIONIS
PER IMPOSSIBILE.

Imò. Ex versu: *Phebifer - Axis &c.* cognosce, quo syllogismus debeat reduci.

2do. Contradictoriam conclusionis negatæ

gatæ sume pro una præmissa, pro altera præmissa assume unam ex propositionibus concessis, & quidem illam, in qua est unus terminus prædictæ contradictoriæ, alio tamen loco positus, ut, si ille in contradictoria sit subjectum, tunc in assumpta propositione sit prædicatum, vel e contra, & hic terminus erit *Medium* syllogismi reducentis.

3tio. Præmissam illam, in qua dictus terminus subjicitur pone pro majore, alteram, in qua ille prædicatur, pone pro minore, infer conclusionem modo, ad quem reducis, convenientem, & reduxisti.

Pro Praxi sit Syllogismus in:

75

Fes. Nullus injustus est laudabilis,

ti. Aliquis homo est laudabilis, ergo

no. Aliquis homo non est injustus.

Habet correspondentem syllabam *Er*, in: *Terras*, ergo reducitur ad *Celarent*. Assume contradictoriam conclusionis negatæ, & est: *Omnis homo est injustus*. Examina propositiones antea concessas, & videbis, terminum: *injustus*, in majore stare pro subjecto, qui in dicta contradictoria est prædicatum. Unde *Medium* syllogismi reducentis est: *injustus*. Pro ejus Majore erit Major concessa: *Nullus injustus est laudabilis*. Pro minore erit contradictoria negatæ conclusionis: *Omnis homo est injustus*. Conclusio
sic

fic infertur, ut in ea majus extremum (*laudabilis*) prædicetur de minore extremo (*homo*) ergo *nullus homo est laudabilis*, quæ est contradictoria minori prius concessæ, & emergit syllogismus in :

Ce- *Nullus injustus est laudabilis,*

la- *Omnis homo est injustus, ergo*
rent. *Nullus homo est laudabilis,*

Quæres 3^{ti}o. Quomodo fiat Reductio

Expositoria ?

76 R. Patet ex dictis N. 53. quod Reductio Expositoria ita fiat, ut loco *Medii*, quod est terminus *communis*, ponatur terminus *singularis*, & ultrà invariatis propositionibus, inferatur eadem conclusio, quæ antè. Ubi

77 Advert. imò. Quod hæc Reductio aptissimè fiat in syllogismo 3^{tiæ} figuræ. Ratio est, quia in Reductione per expositionem *Medium* est terminus singularis, cui connaturalius est subjici, quàm prædicari, ergo cum in tertiâ Figurâ, *Medium bis subjiciatur*, in hac commodiùs, quàm in aliis Figuris uti possumus dictâ Reductione.

78 2do. Hæc Reductio non fit ad aliquem modum perfectum 1^{mæ} Figuræ. Ratio est, quia syllogismus expositivus, utpote constans præmissis singularibus, *directè* ad nullum modum spectat, licet *indirectè* pertinet ad illum, ad quem per medium commune trans-

transferri potest. Unde etiam fit, ut Reductio Expositoria in tantum dicatur syllogismus imperfectum facere perfectiorem, in quantum eum clarius & velut *ad sensum* exponit.

Pro Praxi.

79

Sit Syllogismus in :

Di- *Aliquis homo est Logicus,*
 la- *Omnis homo est rationalis,* ergo
 mis. *Aliquod rationale est Logicus.*

Loco medii: *homo*, pone terminum singularem: *Petrus*, & cæteris in suo statu relictis sic argumentare:

Petrus est Logicus,
Petrus est rationalis, ergo
Aliquod rationale est Logicus.

INFORMATIO TERTIA.

De Argumentatione Sophistica.

Sicut non omne, quod splendet, aurum est, Sic non omnis Argumentatio, quæ refert speciem syllogismi, verè syllogismus est. Cum igitur cauto opus sit, ne Philosophi recens animus istis tricis involvatur, ideò has sibi partes Dialectica sumit, ut præscriptis legibus de formando bono syllogismo, designet locos Sophisticos vel modos, quibus

bus Sophistæ fallacias suas effingere solent, atque ità doceat Sophismata non facere, sed cognoscere, cognita solvere, evitare.

ARTICULUS PRIMUS.

De Locis Sophisticis.

2 **M**odi Sophisticè arguendi sunt tres. 1us *quoad formam*, si nempe non seruetur debita dispositio terminorum & propositionum. Desuper egit *Informatio* præcedens. 2us, *quoad voces*, quæ dicitur *Fallacia in Dictione*. 3^{ius}, *quoad res vel materiam*, quæ dicitur *Fallacia extra Dictionem*.

3 **Q**uæres imò. Quot sint *Fallaciæ in Dictione*.
R. Quinque, sequentes:

1ma est *Fallacia Æquivocationis*, quæ contingit, quando una *vox æquivoca*, metaphorica, aut analogica modò sumitur in hac, modò in illâ significatione. Exemplum *Æquivocationis* est: *Sol est causa diei*, aliqua *nota Musica est Sol*, ergo aliqua *nota musica est causa diei*, ubi *Sol* sumitur æquivocè, in *Majore* pro planeta, in *minore* pro tono musico. Exemplum *sensûs metaphorici* est: *quidquid currit, habet pedes*, *tempus currit*, ergo *tempus habet pedes*, ubi *currit*, in *majore* sumitur propriè, in *minore* metaphoricè. Exemplum *sensûs Analogici* est: *Omne sanum vivit*, *medicina est sana*, ergo *medicina vivit*, ubi in

ma.

maiore : *Sanum*, accipitur pro analogato principali, in minore pro analogato minus principali.

Valet tamen syllogismus, in quo pro medio ponitur terminus analogus analogiâ *Proportionalitatis propriæ*, hæc enim dicit rationem pluribus intrinsecam, eisque proportionaliter convenientem. V. G. *Omne ENS est unum, Petrus est Ens, ergo Petrus est unum.* Desuper in *Log. de Antepred.*

2da est *Fallacia Amphibologia*, quæ con-
tingit, quando *integra oratio* duplicem & ambiguum sensum habet. Exemplum est: *Qui haurit aquam cribro, debet esse penes aquam, volens discere sine libro, haurit aquam cribro, ergo volens discere sine libro, debet esse penes aquam*, ubi oratio: *Haurit aquam cribro*, in maiore habet sensum literalem, in minore proverbialem.

3tia est *Fallacia Accentus*, & contingit, quando vel variatur syllabarum quantitas, vel alio modo mutantur literæ, ut vox aspirata varietur in non aspiratam, vocalis in diphthongum, vox disyllaba in trisyllabam &c. Exemplum 1mi est: *Qui occidit, moritur, gladius occidit, ergo gladius moritur.* Exemplum 2di est: *Omnis Ara est in templo, Suile est Hara, ergo Suile est in templo.* Exemplum 3tii est: *Omnis Equus*

Equus

Equus est animal binnibile, Judex est Equus, ergo Judex est animal binnibile. Exemplum 4ti est: Anglus est natus in Anglia, Michaël est Angelus, ergo Michaël est natus in Anglia. Huc reducitur mutatio unius vocis in duas, vel econtra, talis est in hoc cavillo: Coloni Ensis est flagellum, Petrus est Coloniensis, ergo Petrus est flagellum.

6^a *ta est Fallacia Compositionis & Divisionis. 1ma fit, quando à sensu diviso vero proceditur ad sensum compositum falsum. 2da contingit, quando à sensu composito verò proceditur ad sensum divisum falsum. Exemplum prioris est: Duo & Tria sunt par & impar, quinque sunt Duo & Tria, ergo quinque sunt par & impar, ubi Duo & Trio in majore sumuntur in sensu diviso, in minore verò sumuntur in sensu composito. Exemplum posterioris est: Implicat currentem sedere, Petrus est currens, ergo implicat Petrum sedere, ubi in majore Currere & Sedere habent sensum compositum, in minore autem & conclusionem sumuntur in sensu diviso. V. de Propos. N 30.*

6^a *sta est Fallacia Figuræ Dictionis, & contingit, quando per solacismum transitur ab uno genere grammaticali ad aliud, item, quando transitur de uno ad aliud prædicamentum. Exemplum 1mi est: Omnis ho-*

mo

mo est sensitivus, mulier est homo, ergo mulier est sensitivus. Exemplum 2di est: Quidquid heri emisti, hodie comedisti, carnem crudam heri emisti, ergo carnem crudam hodie comedisti. ubi ly: Quidquid, in majore accipitur absolute, pro sola substantiâ rei emptæ, in minore verò & conclusione accipitur etiam pro ejus qualitate, sive pro carne, affectâ cruditate. Idem vitium est in hoc sophismate Hæreticorum: Quod Christus in ultimâ Cænâ sumpsit in manus, hoc dedit Discipulis, panem sumpsit in manus, ergo panem dedit discipulis, & solvitur, vel negando coam (propter fallaciam figuræ dictionis) vel hac distinctione: quod Christus sumpsit in manus, hoc, quoad accidentia, dedit Discipulis, C. maj. hoc quoad substantiam, N. maj. & C. min. dist. conf. ergo panem quoad accidentia dedit Discipulis, C. coam. panem quoad substantiam, N. coam. Christus enim dedit Discipulis panem consecratum, in quo non manet substantia panis, sed sola ejus accidentia, ut Fides docet.

Quæres 2dò. Quot sint Fallaciae extra dictionem?

R. Octo, sequentes:

Ima est Fallacia Accidentis, quæ contingit, quando id, quod convenit accidenti,

denti, dicitur convenire subjecto accidentis. Ubi Accidentis accipitur in lato sensu pro omni eo, quod aliquo modo vel realiter, vel ratione distinguitur à subjecto. Exemplum est: *Risibile est proprietas, homo est risibilis, ergo homo est proprietas*, ubi ly: *proprietas*, in majore attribuitur accidenti proprio hominis, & in conclusione, illius accidentis subjecto, sc. homini. Ad hanc fallaciam spectant sophismata, quæ peccant ex mutatione suppositionis, aut procedunt à non distributo ad distributum.

9 2da est Fallacia à dicto secundum quid ad dictum simpliciter, & coniungit, quando ab eo, quod rei convenit cum addito, vel cum restrictione aut diminutione, fit argumentatio ad id, quod convenit rei absolute. Exemplum est in his: *Est homo mortuus, ergo est homo. Natura humana Christi est creata, ergo Christus est creatura*, ubi in antecedente Christus tumitur cum limitatione ad naturam humanam, in consequente autem absolute pro supposito d. vi. no. *V. de Diminut. N. 46.*

10 Adverte præterea, quòd à termino, supra quem cadit restrictio vel diminutio, non valeat argumentum ad eundem terminum absolute sumptum, valeat tamen à
ter-

termino restringente ad eundem terminum
 absolute acceptum, v. g. *Est Homo Mortuus,*
 ergo *est Mortuus.* Ad prædictam fallaciam,
 pertinet transitus à sensu accommodo ad ab-
 solutum, v. g. *Quidquid non amisisti, adhuc*
habes, cornua non amisisti, ergo cornua ad-
huc habes, ubi major vera est tantum in
 sensu accommodo, de eo, quod *non amisisti,*
 & aliquando *habuisti.*

3^{ia}. Fallacia est *Ignorantiæ Elenchi,* in II
 quâ Sophista aliquid infert, quod apparet
 contradictorium propositioni concessæ; &
 tamen vera contradictorium non est. Ex-
 emplum est in his: *Christus ut homo est pas-*
sibilis, ut Deus non est passibilis, sed esse passi-
bile & non esse passibile sunt contradictoria,
 ergo de Christo verificantur contradictoria,
 Item: *Homo, in quantum animal, sentit; in*
quantum rationale, non sentit, sed sentire &
non sentire sunt contradictoria, ergo de ho-
mine verificantur contradictoria. Fallacia
 est, quia in primo Exemplo, *esse passibile, &*
non esse passibile, non cadunt supra idem se-
cundum idem, nam esse passibile dicitur de
 Christo secundum naturam humanam; *non*
esse passibile dicitur de Christo secundum
 naturam divinam. In altero Exemplo *sentire*
 & *non sentire* cadunt supra diversas for-
 malitates ejusdem hominis, ut audies in

Logicá, consequenter neutrobique sunt contradictoria, cum contradictio debeat esse affirmatio & negatio eisdem, de eodem, secundum idem, sumptum eodem modo, & in iisdem circumstantiis.

12 4ta. Fallacia est *Petitio Principii*, quæ contingit, quando idem probatur per idem, vel per Synonymiam. Exemplum est in his: *Anima non potest mori, ergo est immortalis. Caro suilla nutrit, ergo lardum nutrit. ubi*

13 Advertendum imò, pro praxi inter disputandum, quod sæpè fiat, ut Arguens ad eludendam solutionem Respondentis, clamet: *Hec solutio est Petitio Principii, datur pro responsione; quod est in questione, v. g. dum OppONENTI contra Præmotionem Physicam: Voluntas Physicè Præmota, est determinata ad unum, ergo non est libera, Thomista responder; D. ant. est ad unum determinata per modum liberi C. ant. per modum Naturæ N. ant. & Coam. Reclamat Advertarius; Petitur Principium!* sed falsum est, Responsio enim deducta ex fundamento, per quod Thesis defendenda sufficienter est probata, non est Principii Petitio; sed Possessæ Veritatis Declaratio.

14 2dò. Non semper est *Petitio Principii*, quando pro medio syllogismi assumitur Definitio, ad probandum aliquid de Definito,

v. g. in hoc syllogismo: *Omne animal rationale est risibile, homo est animal rationale, ergo homo est risibilis*, non petitur principium, cum assumatur definitio hominis pro medio, ad probandam de homine proprietatem, ab ipsâ hominis naturâ (quam Definitio declarat) profluentem. Cæterùm, si definitio assumeretur, ad probandum de homine aliquod accidens commune vel extraneum naturæ hominis, tunc benè diceretur principium peti. v. g. *Animal rationale est album, homo est animal rationale, ergo homo est albus*.

5ta. Fallacia est *Termini antecedentis & 15 Consequentis*. Per terminum Antecedentem intelligitur terminus *inferior* vel minùs latè patens. Per terminum Consequentem intelligitur terminus *superior* vel latius patens. v. g. *animal* est terminus consequens, & superior homine, *homo* est terminus antecedens, & inferior animali.

Committitur hæc Fallacia, imò, quando ex termino consequente, per affirmationem infertur terminus antecedens, ut: *est animal, ergo est homo*. 2dò, quando ex termino antecedente, per negationem infertur terminus consequens, ut: *non est homo, ergo non est animal*, quasi *homo & animal* essent termini convertibiles, in quibus ab affirmatione vel

negatione unius, arguere licet ad affirmatio-
nem vel negationem alterius. Unde patet
in hoc syllogismo: *Qui dicit Petrum esse ani-
mal, dicit verum; qui dicit Petrum esse bru-
tum, dicit eum esse animal, ergo qui dicit Pe-
trum esse brutum, dicit verum*; committi
fallaciam consequentis, cum ex eo, quod
Petrus sit animal, inferatur, quod sit bru-
tum. Quamvis adhæc syllogismus in eo
peccet, quod medium non distribuat, si
enim *animal* in majore accipiatur distribu-
tivè, pro omni animali, major est falla-

16 6ta. Est Fallacia non Cause, ut Cause, &
contingit, quando effectus attribuitur ali-
cui rei, tanquam Cause, quæ tamen non est
causa vera & per se, licet possit esse causa
per accidens. Exemplum est: *Quod est causa
hæresis, perniciosum est, scientia est causa hæ-
resis, ergo scientia est perniciosa*, ubi scien-
tia adducitur pro causa hæresis, cum ta-
men non scientia; sed arrogans præsumptio
& abusus scientiæ hæresin excitât.

17 7ma. Est Fallacia plurimum Interrogationum
instar unius, & contingit, quando sophista ad
plures interrogationes dari petit unam re-
sponsum, v. g. si quærat, *an homo & la-
pis sit animal*, & respondeatur affirmativè,
inferet, ergo *lapis est animal*. Si respondeatur
negativè, inferet, ergo *homo non est animal*.

Du.

Duplex igitur quaestio solvenda est duplici responso: *Homo est animal, & lapis non est animal.*

8va Est *Fallacia Disjunctivae Contradictionis*, & contingit, quando in syllogismo *disjunctivo* pro Majore ponuntur duo membra directè contradictoria, & deinde, *propter defectum debiti medii*, ex veritate unius contradictoriae in minore, inferitur veritas alterius contradictoriae, posita in conclusione, quod tamen est absurdissimum, cum enim duo contradictoria non possint esse simul vera; multo minùs veritas unius contradictoriae causetur poterit alterius veritatem.

Exemplum est: *Vel Petrus est homo; vel non est homo, sed Petrus est homo, ergo Petrus non est homo.* V. N. seq. & Soph. 10mum.

ARTICULUS SECUNDUS.

De Modo Respondendi ad Fallacias.

Modo triplici ad Fallacias responderi potest, imò servatà eadem vitiosà dispositione *Retorqueri* potest sophisma in sophistam. v. g. si quis argueret per *fallaciam disjunctivae contradictionis*: *vel datur Ens Rationis vel non datur, sed datur Ens Rationis, ergo non datur*, sic potes retorquere, vel argumentum in Adversarium vertere: *Vel sophista argumentans est homo; vel non est ho-*

mo, sed est homo, ergo non est homo. Hoc tamen modo Respondendi, quia sapit confidentiam, parce & non nisi contra linguosum Argumentantem utendum est.

20 2do. Præmissis concessis; vel transmissis, velut ad emendandum syllogismum & eruendam veritatem impertinentibus, *Negatur Consequentia*, & ostenditur vitium syllogismi, *PRO PRAXI* tamen: Cavendum est imprimis, ne lingua deproperet. Negare Coam, & postmodum hæreat in vitio eloquendo. Facile fit, ut advertatur syllogismum esse vitiosum, & non statim deprehendatur vitium, quo passu ad distinctionem recurri præstat. Deindè doctis & moderatis opponentibus non facile neganda est syllogismi Coa, neque etiam tunc, si vitium irrepat præter Arguentis intentionem, eo enim passu humanitas Defendentis exigit potius opportunam distinctionem adhiberi, quàm inurbanâ temeritate Negatâ Coâ Opponentem insultari. Quod si Defendens advertat, sophisma aut studio confundendi, aut exercitii gratiâ proponi, Coam neget, vitium assignet.

21 3tio. *Commoda Distinctio* applicabitur distinguendis *duabus* propositionibus syllogismi, quod ipsum si fieri non possit (ut in variis sophismatibus docebit usus, atque
exim-

exindè sapissimè cognoscitur, syllogismum esse sophisticatum) ad 2dum Respondendi modum recurri oportebit.

PRO EXERCITIO.

Ponuntur & solvuntur quadam
Sophismata.

Primum: *Vir est major Puer, sed vir est 22 monosyllabum; puer est disyllabum, ergo monosyllabum est majus disyllabo.*

R. Mutari suppositionem, quia *Vir & Puer* in *Majore* supponunt *formaliter*, pro rebus vel personis, ad quas significandas illa nomina sunt imposita. In *minore* supponunt *materialiter* pro nominibus ipsis.

2dum: *Hic canis est pater, hic canis est tuus, ergo hic canis est tuus pater.*

R. Committi fallaciam *Amphibologiae*, cum *tuus* in *minore* sumatur *possessivè*, in *conclusionem* *effectivè*, pro causâ tuâ producente. Præterea *medium*: *hic canis* ingreditur *conclusionem*.

3tium. *Quod ego sum, tu non es, ego sum homo, ergo tu non es homo.*

R. Procedi à non distributo ad distributum, quia: *homo*, prædicatum minoris affirmativæ, supponit determinatè, & prædica-

tum

tum conclusionis negativæ, supponit *distributive*.

4um: *Quod ego habeo, hoc tibi do, ego habeo oculos, ergo tibi do oculos*

R. Velly: *quod, in Majore supponit pro aliquo, & medium non distribuitur, minor enim sic disponenda est: sed oculi sunt aliquid, quod ego habeo.*

Velly: *quod, in Majore supponit pro omni, & sic in sensu absoluto falsa est, & vera quidem in sensu accommodo, si intelligatur omne, quod habeo, & tibi dare possum, sed jam falsa est minor, sic construenda. sed oculi sunt aliquid, quod habeo, & tibi dare possum, vel minore omisâ N. coa, propter transitum à suppositione Accommodâ ad Absolutam.*

5um: *Omne animal præter hominem est irrationale, omnis homo est animal, ergo omnis homo præter hominem est irrationalis.*

R. Inprimis *Medium non satis distribui, animal enim in Majore supponit pro solâ specie bruti, & in minore pro specie humanâ. Deindely: præter hominem, quod est pars mediû ingreditur conclusionem, unde fit, ut conclusio involvat duo contraria, sic enim exponitur: Omnis homo est irrationalis, excepto homine, quæ exceptio æquivalet huic propositioni: Nullus homo est irrationalis. Formetur ergo syllogismus: Omne*

ant.

*animal præter hominem est irrationale, sed
omnis homo est animal præter hominem, ergo
omnis homo est irrationalis, at minor tunc est
falsa, si enim ly: Animal præter hominem su-
matur ut æquivalens uni termino, idem est
ac brutum, & sic exponitur: Omne brutum
est irrationale (vera) Omnis homo est brutum
(falsa) si verò ly: Præter hominem sumatur
prout æquivalet virtualiter inclutæ propo-
sitioni negativæ, sic exponitur minor: Omnis
homo est animal & nullus homo est animal.
Ecce iterum duo contraria, quæ simul vera
esse non possunt.*

*6tum: Omne secundum sequitur immedia-
tè primum, omne tertium sequitur immediatè
secundum, ergo omne tertium sequitur im-
mediatè primum.*

*R. Syllogismum constare quatuor terminis,
quialy: secundum positum in Majore pro
subjecto est medium, & in recto, in minore
verò est in obliquo: neque est totum præ-
dicatum, cum minor sic resolvenda sit:
Omne tertium est sequens immediatè secun-
dum, ubi patet, quod prædicatum sit: Se-
quens immediatè secundum.*

*7mum: Nulla formica est major lepore,
omnis leo est major formicâ, ergo nullus leo est
major lepore.*

*R. Laborate eodem vitio, & minorem sic
dispo.*

disponendam, *omnis leo est formica*, quam fallam nemo non videt.

8vum: *Omnes electi sunt vocati, pauci sunt electi*, ergo *pauci sunt vocati*, contra illud Christi, *Multi sunt vocati, pauci verò electi*.

R. Distribui terminum: *vocati in conclusione*, qui in *Majore* non erat distributus. Conclusio enim propter *ly*: *pauci* est virtualiter negativa, sic explicanda: *Præter aliquos nulli sunt vocati*, ubi *ly*: *vocati* est prædicatum propositionis negativæ, quod supponit distributivè, ex dudum dictis.

9num: *Omnis logica est vel naturalis; vel artificialis*, non *omnis logica est naturalis*, ergo *omnis logica est artificialis*.

R. Committi Fallaciam divisionis, prædicatum enim majoris in sensu composito convenit logicæ in communi, utpote, quæ nec est tantum naturalis; nec tantum artificialis, sed indifferens ad naturale & artificiale, consequenter neutrum divisim de logicâ in communi enunciari potest, quod tamen fit in minore & conclusione, ubi *naturale & artificiale* invicem divisa prædicantur, simile vitium est hoc: *Omne animal est vel homo vel brutum*, non *omne animal est homo*, ergo *omne animal est brutum*.

10mum, *Vel Logica est scientia, vel non est speculativa*, *logica est scientia*, ergo *logica non est speculativa*.

R. Com-

8. Committi *Fallacia compositionis*, quia transitur à sensu divisiivo majoris, ad sensum copulativum minoris simul & conclusionis, major enim est disjunctiva, atque ita exigit veritatem *unius* partis tantum, in fato autem syllogismo deducitur utraque pars, ut veta, in minore, quòd Logica sit scientia, in conclusione; quod non sit speculativa.

11mùm: *Nullum immortale est mortale, cujuslibet hominis altera pars (anima) est immortalis, ergo cujuslibet hominis nulla pars est mortalis.*

8. Ly: *Pars non distributum in minore, distribui in conclusione.*

12mùm: *Nullus homo differt à rationali, omne brutum differt à rationali, ergo nullum brutum differt ab homine.*

8. Peccari in eo, quod *pars medii* (medium est: *Differens à rationali*) ingrediatur conclusionem, deberet ergo sic inferri; ergo *nullum brutum est homo*, & foret syllogismus in *Camestres*, totus verus, quia ly: differt à rationali, habet sensum virtualiter negativum; non est rationale, atque ita foret *Major*: *Nullus homo non est rationalis, minor*: *Omne brutum non est rationale, quæ propositiones per æquipollentiam sic exponuntur*: *Omnis homo est rationalis* (quia: *nullus*

non, æquivalet: *Omnis*) *nullum brutum est rationale* (quia: *Omnis non*, est: *nullus*) ergo *nullum brutum est homo*.

13ium: *Omnis Imperator est homo*, *solus Carolus VI. est Imperator*, ergo *solus Carolus VI. est homo*.

R. Ly. *homo*, non distributum in *Ma-*
jore, distribui in *conclusionē*, hæc enim
exceptiva est, sic resolvenda: *Præter Caro-*
lum VI. nullus est homo.

14tum: *Oculus est necessarius ad viden-*
dum, *oculus dexter est oculus*, ergo *oculus*
dexter est necessarius ad videndum.

R. In *primis medium*. *oculus non distri-*
buitur. Deinde *transitur à suppositione con-*
fusâ ad determinatam, quia *oculus in majore*
supponit confusè, pro *ter ty necessarius*,
quod est prædicatum confusionis. In *minore*
supponit determinatè.

15ium: *Nullum animal*, *dum quiescit*,
moveretur, *omnis equus est animal*, *dum qui-*
escit, ergo *nullus equus moveretur*.

R. Ly: *Equus sumi in minore cum re-*
strictione ad quiescentem, & in *conclu-*
sione accipi sine restrictione, atque

ita committit fallaciam dicti

secundum quid.

ARTICULUS ULTIMUS.

De Legibus & Praxi Disputandi.

PARAGRAPHUS PRIMUS.

Leges Disputandi.

Veritas Disputando inquiritur, S. Augustini 23
 I. sup. Genes. Sententia est, disputantibus observanda, ne juvenantes animos, audaciâ, etisi, pertinaciâ infessos afferant ad arguendum, respondendum, secus veritatem ad cavillos attonitam, altercando pel-
 lent à Curia ista, quam gravem amat, Philosophorum. Nec importunè in eam rem Cicero I. de Finib. *Maledicta* inquit, *contumelia & concertationes in disputando pertinaces, indigne philosophiâ videri solent.*

Virtutis & Artis est (*OPPONENS* notet 24
 imò) Argumento excussè digesto, non è cavâ manu excusso accedere, tum missis ambagibus, aliisq; minutis Thesis (quam sibi delegit) ipsam posito statim medio invade-
 re, nec coacervatis synonymis, ludere lûsum Grammaticalem. 2dò. Per decursum utatur *Methodo Aristotelicâ* arguendi per Enthymemata, aut syllogismos eos (quantum potest) breves. *Socratica methodus* procedendi per continuas quæstiones, extrâ usum est, & liberior, quàm pro disputando, cum

P

prom-

promptiùs eniteat veritas, si uterque disputans procedat (ut ajunt) *in formâ*. Non tamen ineptum est inter arguendum pauca paucis quærere, & contra datum responsum instare 3to. Det Respondenti justum spatium assumendi, nec argumentum positum mutatis (dum is assumit) terminis reformet. Det spatium respondendi, & distinguentem, mentem suam brevibus explicantem non interpellet. 4to. Negatam propositionem probet & inferat, aliàs defendens, salvo moderamine, jus habet replicandi, *non infertur Negatum*. Si distinctio data sit, directè instet, aut membrum negatum probando; aut si bene visum fuerit, ex membro concessio arguat ad intentum. Abstineat autem ab istis vulgaribus: *quid negat? quare negat Majorem, major est certa*, id enim fari est; non Philosophari. 5to. Si arguat *ab Autoritate*, fideliter citet locum, unde petiit textum, non mutilandum, aut si locum citare nesciat, textui parcat, secus à Respondente provocatus ad citandum, in ruborem veniet, & frustra fidem suam interpellabit. 6to. si instet *à pari*, abstineat à commentitiis istis, quæ furfurum instar cohærent, & tendunt ad quodlibet ex quolibet inferendum. Argumentum paritativum optimum est, cujus paritas nititur ratione. Datâ semel

mel

mel fundamentali Disparitate, ludicrum erit eandem paritatem adduplicare, identidem clamando: detur iterum iterumq; & tertium Disparitas, quasi objecta *paritas* esset *identitas*, & amitteret conditionem suam, quam propriam habet, *claudicare*, frustra insuper petitur fieri satis, si semel factum satis, nec melius poterit; quàm ex fundamento, quod abinde arguens impugnet, aut Plato quiescere jubet. 7mo. Nunquam patiatur in se devolvi onus Respondendi, secus, ut erat armatissimus antè, videbit mox excussum se, & elusas vires argumenti elanguere. Fiat etiam, ut Respondens argumentum retorqueat, non tenebitur (nisi velit parcissimè) retorsioni respondere, satius erit retorsionem transmittere, & petere solutionem argumenti.

RESPONDENS. Notandum habet 1mo. 26

Dum Arguens est in proponendo, perbene attendat, & exceptum animo syllogismum, voce clarâ & alacri (non lento murmure) totum fideliter, non mutatis terminis ab Arguente positus assumat, quod commodè præstabit, dummodo ad medium advertat, & si probetur propositio negata, eam pariter mente teneat. Inter assumendum præfens sibi cogitet, quam propositionem conceda; quàmque neget, & dein' assumptum

syllogismum resumat, resumptam Majorem
 concedat, si vera sit, Neget, si falsa sit,
 Transmittat, si dubia sit vel impertinens,
 aut, si opus distinctione, aptis terminis
 distinguat. Majore negatâ sistat, & audiat
 probationem. Majore concessâ resumat
 minorem, eamque vel neget, vel distinguat,
 aut (si syllogismus vitiosus sit) concedat
 vel transmittat, & negatâ coâ vitium dete-
 gat. 2dò. Quanquam *transitus* in tantum
 juvet Defendentem, ut ei maneat integrum,
 propositionem transmissam deinde Nega-
 re, ratò tamen dicendum: *transseat*, & non
 nisi dum ex merito rei. Cæterum, si Op-
 ponens petat rationem transitûs, assigne-
 tur, quod modestius est quam propositi-
 onem transmissam, petitâ causâ transitûs,
 mox negare, nisi provocet ardentior Argu-
 mentans. 3tò. In omni bono syllogismo
distinguenda sunt propositiones *duæ*, sive
 Major & minor, sive Major & consequens,
 sive minor & *consequens*, ne tamen dicat
distinguo consequentiam, quam simpliciter
 concedendam vel negandam alibi dictum
 est. Datam distinctionem ne multis expli-
 cet, aliàs Arguenti suggeret arma, rogatus
 eam breviter exponat, non rogatus sileat,
 & alteri det copiam instandi. 4tò. Si ar-
 gumentum sit à pari, & antecedens verum,

con.

concedat, pergat ad consequens, quod, ubi locus est, ad rem natam distinguat, aut Negatâ consequentiâ det disparitatem. Novitii inventi est, dato antecedente sic laniare consequens: *si sit paritas*: C. coam, *si non sit paritas* N. coam, & tum velut sub prætextu directè instandi urgere Arguentem, ut probet esse paritatem. Dum iste jure petit disparitatem dandam sibi. 510.

Si argumentum sit ab Authoritate eam (quam resumet vel totam, si brevis sit; vel in compendio, si longior) extra formam explicet, aut respondeat hac formulâ: *explico textum sub distinctione*, tum distinguat. 610

Si Arguens vageretur ad materiam altioris scholæ, v. g. ad Theologiam, aut arguat *ultra* materiam subjectam, comiter monendus est, ut sistat intra limites materiæ ad disputandum datæ. Perindè Philosophus adstrictus non est ad respondendum difficultatibus Theologicis aliisque extravagantibus, nisi fors ex iis aliquas ipsa sibi adsciscat Philosophia, ut *Deum* in *Logicâ de Ente Rationis & Prædicamento substantiæ*, *de Universalibus naturam Angelicam*, in *Physicâ de causis Sacramenta*, *Concursum Dei*, in *Oct. Phys. Æternitatem mundi &c.* At nec in his ad plura cogitur Philosophus; quàm pro *spharâ & lege suâ*. 7mò. Teneat Res-

pondens conditionem suam, & nunquam subeat partes Opponentis. Dum res exigit, poterit indirectè ad argumentum respondere Retorquendo, non tamen in nudâ retorsione sistere debet, addendâ insuper responsio directâ vel in formâ. *Demum*, Adtemperet se personæ & qualitatibus Arguentis, ei gravi præstet se submissè gravem, moderato moderatum. An fervido fervidum? non ità, memor veteris dicti; *irato telum eripe*, occurrat voce & animo temperatè vivido, sic mens collectior erit ad Respondendum, quanquam patientia læsa faciliè inardeat, & intentum ab Adversario plausum dividere amet.

PARAGRAPHUS SECUNDUS,

Praxis Disputandi.

26 **A**Uspicatur Disputationem *Defendens* *stans*, & præfatus SS. Trinitatem legit unam alterâve Thesin, & pergit: *Probatur* *ima Thesis*, probat imam, tum alteram, si Præsidi ità videatur, secus dum is inquit: *Offerantur*, Defendens Theses offert, hâc formulâ: *Has Theses ex parte probatas ulterius examinandas offerimus* (titulat præsentem) titulosq; absolvit sic: *Cæterisque Dominis Auditoribus*. His dictis *stat*. Deinde *invicatus*,

Op-

Opponens surgit, ait: *Habeo gratias pro hu-* 27
manissima invitatione, argumentaturus contra
Thesin (Thesin numerat, v. g. 2dam, de
 Terminis) *dicentem* (legit) quod Copula non sit
 terminus, *pono tale medium*: Subjectum propositionis
 est Terminus, sed copula est subjectum propositionis,
 ergo copula est Terminus.

Defendens, antequam assumat, præmit- 28
 tit hanc formulam *Argumentaturus*: titulatur
Opponens; *Doctor Theologiæ Plurimum*
Reverendus, Eximius, Sapientissimus Dominus
vel Pater (aliàs pro gradu & officio) *Ad-*
modum Reverendus & Doctissimus, Reve-
rendus Dominus vel Pater, Religiosus Fra-
tar, Ornatus & Eruditus Dominus) *contra*
Theses nostras elegit sibi Thesin 2dam de Termi-
nis, dicentem: Copula non est terminus: *contra*
quam ponit tale medium (assumit totum syllo-
 gismum) Subjectum Propositionis est Terminus, sed
 Copula est subjectum Propositionis, ergo Copula est Ter-
 minus. Sic assumpto syllogismo pergit: *Quan-*
doquidem sic argumentatur, resumo & respon-
deo. Si *Opponens* sit *Doctor Theologiæ,*
Defendens stat per totum argumentum,
aliàs sedet, & resumit: Subjectum Propositionis est
 Terminus (Respondet) *Concedo maiorem* (re-
 sumit minorem) sed Copula est Subjectum Proposi-
 tionis [Respondet) *nego minorem*

Opponens: *Probo minorem*, Hæc est vera
 Propositio: Copula non est Subjectum Propositionis,
 ergo Copula est Subjectum Propositionis. De-

Defendens assumit totum Enthymema, deinde resumit ant. & respondet *Concedo ant.*, resumit cons., & respondet *Nego Coam.*

Opp. *Probo Coam.* Si vera sit hæc Propositionio: Copula non est Subjectum Propositionis, ergo Copula est id, de quo aliquid dicitur, sed id, de quo aliquid dicitur, est Subjectum, ergo si &c.

Def. assumit, resumit, respondet: *Distinquo Sequelam majoris*, Ergo Copula signatè sumpta est id, de quo aliquid dicitur *C: Sequelam Majoris.* Copula exercitè sumpta, *N. Seq. Maj.* Resumit minorem, & respondet: *Concedo minorem*, resumit *Cons.* & distinguit: Ergo Copula signatè sumpta est Subjectum Propositionis, *Concedo coam.* Copula exercitè sumpta, *Nego Coam*

29 Opp. *Contra* Sed etiam in dicta Propositione Copula exercitè sumpta est subjectum, ergo contra solutionem,

Def. Ass. Res. Rdet: *nego minorem subsumptam.*

Opp. *Probo minorem subsumptam:* Illud est subjectum propositionis, de quo aliquid vel affirmatur vel negatur, sed in dicta propositione de copula exercitè sumpta aliquid negatur (retervat probationem, negatur, quod sit subjectum) ergo &c.

Def. Ass. Res. maj. respondet: *Concedo majorem*, Res. min. Rdet: *distinguo minorem* Sed in dicta Propositione de Copula sumpta exercitè quoad exercitium nominis significantis, negatur quod sit subjectum, *Concedo min.* de Copula sumpta exercitè quoad exercitium verbi copulantis *nego min.* Res. cons. & respondet: Ergo Copula sumpta exercitè quoad exercitium nominis significantis

nificantis est Subjectum *C Coam*. Copula sumpra ex-
 ercité quoad exercitium verbi copulantis *N*.
Coam. Explicat (si petatur) in dicta propo-
 sitione ponitur quidem pro subjectum vox:
Copula, quæ est nomen exercitè significans,
 non tamen ejus subjectum est Copula exer-
 citè uniens prædicatum subjecto &c.

Peracto postmodum Argumento, absol-
 vitur Opponens, solenni formulâ:

Habemus Gratias,

Hic terminum obtinet à Terminis coepta via
Brevis ad Logicam. Age (bono tuo strata Via
est) PHILOSOPHE MONTANE, stu-
diosis eam passibus animi curre, decurre. Fixi
in Bivvis Indices informabunt dubium te, &
dirigent, ut rectam teneas, & Cursum
Philosophicum iaude multâ
consummes,

INDEX